

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ,
Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA MLÁDEŽE A JEJÍ PREVENCE V
TRUTNOVĚ**

Autor práce: Roman Štěpánek, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimír Kříž

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Roman Štěpánek

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Kriminalita mládeže a její prevence v Trutnově

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Youth crime and prevention in Trutnov

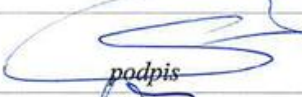

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): PaedDr. Vladimír Kříž

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2023

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je shrnout a porovnat informace o měnící se kriminalitě mládeže v Trutnově od 90. let po současnost, určit okolnosti, díky kterým se kriminalita mění a zdali byla prevence v průběhu tohoto období dostačující. Najít účinná řešení prevence kriminality s postupující moderní dobou.

Student: Roman Štěpánek, Dis.	29. 10. 2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: PaedDr. Vladimír Kříž	29. 10. 2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11. 12. 2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13. 12. 2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jirí Dušek, Ph.D.	18. 12. 2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

..... Roman Štěpánek, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PaedDr. Vladimíru Křížovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení bakalářské práce.

ABSTRAKT

ŠTĚPÁNEK, R. *Kriminalita mládeže a její prevence v Trutnově*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 62 s. Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Vladimír Kříž

Klíčová slova: kriminalita, mládež, prevence, Trutnov

Práce shrnuje, analyzuje a porovnává informace o měnící se kriminalitě mládeže v Trutnově od 90. let po současnost. Popisuje kriminalitu mládeže v Trutnově, která je ovlivněna společností a možnostmi dané doby. Analyzuje konkrétní preventivní opatření z dob minulých a ze současnosti a jejich konečné výsledky v prevenci proti kriminalitě mládeže v Trutnově. Sbírá data o nárůstu či poklesu kriminality na základních a středních školách v souvislosti s prevencí.

ABSTRACT

ŠTĚPÁNEK, R. *Youth crime and its prevention in Trutnov: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 62 pp. Supervisor: PaedDr. Vladimír Kříž

Key words: crime, youth, prevention, Trutnov

The work summarizes, analyzes and compares information about changing youth crime in Trutnov from the 1990 s to the present. It describes youth crime in Trutnov, which is influenced by the societies and opportunities of the time. It analyzes specific preventive measures from the past and from the present and their final results in the prevention of youth crime in Trutnov. It collects data on the increase or decrease of crime in primary and secondary schools in connection with prevention.

Obsah

Úvod	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	11
2 Kriminalita mládeže.....	13
2.1 Vymezení základních pojmů	17
2.2 Specifické znaky trestné činnosti.....	24
2.3 Specifické vývojové problémy dospívajících.....	24
2.4 Motivy páchaní trestné činnosti.....	25
2.5 Struktura trestné činnosti mladistvých	26
2.6 Příčiny kriminality mladistvých.....	28
3 Kriminalita mládeže v Trutnově v časovém sledu od 90. let po současnost.....	30
3.1 Rok 1995	31
3.2 Rok 2000	33
3.3 Rok 2005	36
3.4 Rok 2010	38
3.5 Rok 2015	40
3.6 Rok 2020	42
4 Prevence kriminality mládeže	44
4.1 Dělení prevence podle objektu	45
4.2 Subjekty podílející se na prevenci kriminality mládeže	47
4.3 Vývoj a statistiky prevence vůči kriminalitě mládeže v Trutnově	47
5 Praktické řešení prevence kriminality mládeže ve školách v Trutnově.....	50
5.1 Regionální institut ambulantních psychosociálních služeb Trutnov (RIAPS)	51
5.2 Probační a mediační služba ČR, středisko Trutnov (PMS).....	51
5.3 Pedagogicko- psychologická poradna, pracoviště Trutnov.....	52
5.4 Policie České republiky (PČR), Územní odbor Trutnov.....	52
5.5 Městská policie Trutnov	53

6	Zamyšlení autora nad alternativními možnostmi prevence kriminality mládeže.....	54
	Závěr	56
	Seznam použitých zdrojů.....	58
	Seznam zkratek	61
	Seznam tabulek a grafů.....	61

Úvod

Tématem bakalářské práce je kriminalita mládeže a její prevence v Trutnově. V dnešní společnosti je problematika kriminality mládeže a její prevence zásadním tématem, kterému je třeba věnovat pozornost a systematický přístup. Mladí lidé představují důležitou část naší společnosti a jejich začlenění do pozitivních společenských struktur je klíčové pro budoucnost.

Kriminalita mládeže představuje termín, který zaujal významnou pozici již v průběhu 90. let minulého století. I přesto, že od roku 2000 došlo k výraznému poklesu kriminality mládeže, stále je vnímána jako aktuální výzva ve společnosti. Kriminalita mládeže často spočívá v tom, že pachatelé jsou často pod vlivem alkoholu či jiných omamných látek, což může vyvolat u nich nekontrolovatelné chování. Jejich jednání bývá často agresivní a prováděné bez větší přípravy, často bez plánování, kdy si zpravidla vybírají náhodné oběti.

Ačkoliv od roku 2000 kriminalita mládeže poměrně značně vytrvale klesá, lze ji stále vnímat jako aktuální problematiku ve společenské sféře. Mladiství pachatelé jsou ovlivněni několika rizikovými faktory, mezi něž se mohou řadit poruchy v chování dotčených osob, psychické problémy, motivace se předvést tím, že spáchají provinění, špatné školní výsledky, problémy v rodině, užívání alkoholu a drog nebo vstup do party vrstevníků, která je donutí protiprávní čin spáchat, nízký ekonomický status, zneužívání, zanedbávání a další faktory.

Průměrný věk pachatelů spáchaných trestných činů se neustále snižuje, s hlavním zaměřením na násilnou, mravnostní a majetkovou kriminalitu. U posledně zmíněného typu trestné činnosti hraje zásadní roli touha po finančním zisku, kdy mladí pachatelé často kradou věci, které považují za potřebné nebo mají k nim určité sympatie. Mezi tyto věci patří automobily, cigarety, alkohol, mobilní telefony, ale také peníze a zbraně.

Preventivní aspekt je nezbytnou součástí strategie boje proti kriminalitě mládeže. Prevence kriminality mládeže si klade za cíl omezit či eliminovat výskyt trestné činnosti. To zahrnuje snižování rizikových faktorů v různých oblastech, jako je rodina nebo škola, a podporování ochranných prvků, které přispívají k eliminaci sociálně patologických jevů. Každý jedinec by měl od raného věku plně chápat svou osobní odpovědnost za své jednání a měl by pochopit, co je v rámci společnosti přijatelné chování a co nikoliv.

Koncept kriminality označuje výskyt jednání, které je v rozporu s právem a je považováno za nebezpečné a zakázané. Autor této bakalářské práce se domnívá, že problematika kriminality je aktuální a závažná. Upozorňuje na důležitost nezanedbávat toto téma a zdůrazňuje potřebu širší informovanosti společnosti a diskuse o něm.

Kriminalita je rozsáhlý fenomén, který se v různých podobách vyskytuje ve všech lidských společnostech a ovlivňuje nás všechny a všude. Zatímco konkrétní trestné činy se mohou lišit v různých společnostech, jejich společným cílem je boj proti zločinu a spravedlivý trest pro pachatele. Je nezbytné, aby společnost systematicky a soustředěně řešila trestnou činnost. Kriminalita ovlivňuje každého z nás a je na každém jedinci, jak se k ní postaví a jaký postoj zaujme. V dnešní době se s kriminalitou setkáváme ve školách, televizi a dalších médiích.

Kriminalita představuje klíčový sociálně patologický jev, který je předmětem zkoumání v oblasti kriminologie. Tento jev má řadu aspektů, včetně těch společenských, osobnostních, sociologických, psychologických, psychiatrických, pedagogických, trestně-právních a dalších. Právě kvůli této rozmanitosti je kriminologie považována za multidisciplinární vědní obor.

Prevence kriminality mládeže je klíčovým faktorem v boji proti této problematice. Jejím cílem je omezit nebo úplně odstranit kriminalitu mladistvých. K dosažení tohoto cíle je důležité snižovat rizikové faktory v oblastech jako je rodina a škola a současně podporovat ochranné mechanismy, které mají za úkol potlačit sociálně patologické jevy. Je nezbytné, aby každý jedinec již od mládí plně chápal svou odpovědnost za své jednání a rozuměl tomu, co je přijatelné ve společnosti a co nikoliv. Důraz je kladen i na úspěšnou resocializaci pachatelů, což znamená, že se mají aktivně zapojit do společnosti a vyhnout se opakování škodlivého chování.

Tato bakalářská práce se zabývá kriminalitou a její prevencí v Trutnově. Je rozdělena do šesti kapitol. Téma bylo zvoleno z důvodu autorova zájmu o problematiku v souvislosti s jeho předchozím zaměstnáním a zároveň možnosti využití získaných dat pro aktuální pracovní pozici.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Autor bakalářské práce analyzuje kriminalitu mládeže v Trutnově od 90. let po současnost z pohledu mladistvého, kriminalisty na úseku mládeže a středoškolského pedagoga. Popisuje kriminalitu mládeže v Trutnově, která je ovlivněna společností a možnostmi dané doby. Analyzuje konkrétní preventivní opatření z dob minulých a ze současnosti a jejich konečné výsledky v prevenci proti kriminalitě mládeže v Trutnově. Sbírá data o nárůstu či poklesu kriminality na základních a středních školách v souvislosti s prevencí.

Cílem teoreticko-metodické analýzy je poskytnout komplexní porozumění problematice kriminality mládeže a identifikovat nejlepší přístupy a strategie pro prevenci a řešení tohoto problému v konkrétním kontextu města Trutnov.

Teoreticko-metodická analýza je proces zkoumání a hodnocení teoretických a metodologických přístupů používaných k řešení konkrétního problému nebo tématu. V kontextu prevence kriminality mládeže by tato analýza mohla zahrnovat následující kroky:

Identifikace relevantních teoretických přístupů: Prvním krokem je identifikace teoretických rámců a konceptů používaných v oblasti prevence kriminality mládeže, například sociální učení, teorie příležitosti, teorie sociálního kapitálu atd.

Hodnocení metodologických přístupů: Analyzovat metody výzkumu a vyhodnocení používané v existující literatuře a studiích zaměřených na prevenci kriminality mládeže, jako jsou kvantitativní analýzy, kvalitativní studie, případové studie, experimentální přístupy atd.

Srovnání různých přístupů: Porovnat a kontrastovat různé teoretické a metodologické přístupy k prevenci kriminality mládeže, zvážit jejich silné a slabé stránky a určit, které jsou nejvhodnější pro danou situaci.

Aplikace teoretických konceptů: Zvážit, jaké teoretické koncepty a modely lze aplikovat na konkrétní problémy spojené s kriminalitou mládeže v Trutnově a jak by mohly posílit prevenci.

Zhodnocení účinnosti opatření: Posoudit účinnost existujících preventivních programů a intervencí v oblasti kriminality mládeže na základě teoretických a metodologických rámců.

Cílem bakalářské práce je shrnout a porovnat informace o měnící se kriminalitě mládeže v Trutnově od 90. let po současnost, určit okolnosti, díky kterým se kriminalita mění a zdali byla prevence v průběhu tohoto období dostačující. Najít účinná řešení prevence kriminality s postupující moderní dobou.

2 Kriminalita mládeže

Kriminalitu mládeže můžeme rozdělit na dvě skupiny, kategorii mladistvých ve věku od patnácti do osmnácti let a na kategorii dětskou, do patnácti let. U mladistvých se bere v potaz hned několik specifík jako například nedostatek životních zkušeností, sklon k napodobování špatného chování skupiny či tendenci si dokazovat odvahu.¹

U mladistvých je výraz trestný čin nahrazen výrazem provinění. „Kriminalita mládeže významně ovlivňuje stav a dynamiku kriminality celkově“² Problém ukazuje skutečnost, že čím je pachatelův věk nižší, tím častější bývá recidiva.³ Podle Vichlendy a Krčka můžeme shrnout aspekty kriminality mládeže takto:

- Útoky na zdraví vykazují zvýšenou brutalitu.
- Společensky nebezpečné jsou provinění spáchané ve skupinách.
- Věková hranice pachatelů se neustále snižuje.
- Mladistvý pachatelé se sice dopouští jen omezené oblasti trestné činnosti, ale v této oblasti zastupují podstatnou část celkového procenta pachatelů.⁴

Kriminalita mládeže je multidisciplinární problematika. Není opomenuta ve vědách normativních, společenských a empirických. Terminologie vychází jak z práva trestního, správního, občanského, rodinného, tak i ze společenských věd.⁵

Kriminalita mládeže, nebo také juvenilní kriminalita, je páchána osobami ve věkovém rozmezí 15-18 let. Trestná činnost mladistvých se od trestné činnosti ostatních věkových skupin pachatelů odlišuje v mnoha aspektech. To je způsobeno stupněm jejich duševního a tělesného

¹ VICHLENDY, Milan a Ivan KRČEK. KRIMINOLOGIE [online]. Karviná, 2011 (2, 3, 4 tamtéž)

⁵ PROCHÁZKA, M., Sociální pedagogika, Praha, Grada Publishing, a.s., 2012, 202 s., ISBN: 978-80-247-3470-5

⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

vývoje, zkušenostmi a také motivy k páchání činů. Mladiství povětšinou páchají trestnou činnost se spolupachatelem nebo ve skupině.⁶

Pro řádnou orientaci v problematice kriminality mládeže a pro její pochopení je důležité vymezit pojmy, které se nejčastěji v souvislosti s kriminalitou mládeže používají. Základní trestně právní pojmy vymezuje Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2004. Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti za protiprávní činy spáchané dětmi mladšími 15 let a mladistvými. (zák. č. 218/2003 Sb.) V § 2 výše uvedeného zákona stojí: „(1) Není – li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí a) mládeží dítě a mladistvý, b) dítětem mladším patnácti let, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku, c) mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil čtrnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok věku.“⁷

Mládež je nadřazený pojem označující skupinu dětí mladších 15 let (nezletilí) a mladistvých. Dítětem (nezletilým) chápeme každou lidskou bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu není zletilosti dosaženo dříve, tj. není – li dítě po dosažení 16 roku věku soudem zplnoletěno. Pojem dítě vymezuje trestní zákoník v § 126 takto: dítětem se rozumí osoba mladší osmnáct let, pokud zákon nestanoví jinak. (zák. č. 40/2009 Sb., § 126) Dále pak v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže je pojem dítě definován takto: „dítě je považováno za osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná, avšak lze ji za spáchaný čin uložit ochrannou výchovu.“ (zák. č. 218/2003 Sb., §2, odst. 1, písm. c) Mladistvým je každý, kdo dovršil 15 rok věku, ale ještě nepřekročil plnoletost. Jedná se o trestně právní pojem označující fyzickou osobu.⁸

Přesně vymezit motivaci mladých pachatelů pro páchání trestní činnosti není zcela možné. Někdy sami pachatelé nedokáží své jednání plně odůvodnit ani vysvětlit své motivy. Lze říci, že motivace mladých pachatelů je z části nezralá a iracionální.

„Mladí lidé se dnes rodí do světa, který se překotně mění, který klade na mladou generaci nebývalé požadavky, a který před ně zároveň rozprostírá menu možností, ale i omezení. Před mladými lidmi jsou moderní společnosti konzumu rozprostírány lákavé požitky a materiální

⁷ Zákon č. 218/2003 Sb., § 2

⁸ tamtéž

hodnoty, o které je možno (snad až nutno) usilovat. Jejich dosažení je však reálné pouze pro část populace, nikoliv však pro převážnou část lidí ze spodních pater sociálního žebříčku.“⁹

Mezi mladými pachateli je typická snaha vyrovnat se svým vrstevníkům z privilegovanějších rodin, touha po nezávislosti, obdivu a vytvoření si dominantního postavení v kolektivu nebo skupině přátel. Skupina přátel je jedním z hlavních faktorů, skrze který mohou nezletilí a mladiství přicházet do kontaktu s kriminalitou.

Trutnov jako prostředí s různorodými sociálně-kulturními a ekonomickými podmínkami poskytuje zajímavý zorný úhel pro analýzu tohoto fenoménu. Cílem této práce je hlouběji porozumět faktorům, které ovlivňují výskyt kriminality mezi mladými lidmi v Trutnově a navrhnout efektivní prevenci, která by přispěla k bezpečnosti a kvalitě života ve městě.

Pro okres Trutnov je charakteristické, že se jedná o:

- turistickou a rekreační oblast Krkonoše,
- okres s velkým počtem podniků a přítomností zahraničních pracovníků,
- okres nacházející se na hranici s Polskem,
- okres, který je sídlem věznice Odolov a celkem pěti výchovných ústavů, přičemž všechny výše uvedené faktory mají bezesporu nezanedbatelný vliv na kriminalitu okresu Trutnov.

Právě díky existenci výchovných zařízení a nedostatečné právní ochraně dětí dochází k častým útekům z těchto zařízení, s čímž souvisí trestná činnost – krádeže, maření výkonu úředního rozhodnutí apod.

Od roku 2016 do roku 2020 tak bylo v okrese Trutnov spácháno celkem **8 138 trestných činů**, přičemž bylo objasněno celkem 6 144 z nich, což je 75,5 % objasněnost. Za sledované období byla provedena a objasněna jedna vražda, 43 znásilnění, 588 fyzických útoků, 61 loupeží, 229 vloupání do obydlí a chat, 230 krádeží automobilů a jejich příslušenství, 166 krádeží jízdních

⁹ Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi. Praha: Praha: Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 1993; Policie ČR; Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality. sv. 3/2007, Holas, J., Večerka, K., Základní rysy delikvence mladistvých v ČR, ISSN 12109150

kol, 298 případů výroby, držení a distribuce drog, 421 případů ohrožení pod vlivem návykové látky, 1 případ opuštění dítěte, 3 případy usmrcení z nedbalosti, 1 únos, 61 loupeží, 4 případy násilí vůči úřední osobě (mimo policistů a strážníků), 48 případů násilí vůči policistům a strážníkům, 211 případů úmyslného ublížení na zdraví, 4 rvačky, 4 případy násilí a vyhrožování, 142 případů nebezpečného vyhrožování, 25 případů nebezpečného pronásledování, 58 případů vydírání, 22 případů omezení a zbavení osobní svobody, 149 případů porušování domovní svobody, 5 případů neoprávněného zásahu do práva k domu či bytu či nebytového prostoru, 8 případů týrání svěřené osoby, 42 případů týrání osoby žijící ve společném obydlí, 1 případ útisku, 247 mravnostních činů, 4 případy sexuálního nátlaku, 93 případů pohlavního zneužívání, 23 případů ostatních pohlavních úchylek, 7 případů ohrožování mravnosti, 4 případy kuplířství, 1 případ soulože mezi příbuznými, 11 případů obchodování s lidmi, 60 případů ostatních mravnostních činů, 797 případů krádeže vloupáním, 37 případů krádeže vloupáním do obchodů (z toho dva do výkladních skříní), 56 případů krádeže vloupáním do restaurací a hostinců, 31 případů krádeže vloupáním do ubytovacích objektů, 10 případů krádeže vloupáním do škol, 39 případů krádeží vloupáním do bytu, 74 do rodinných domů, 395 do ostatních objektů, 1 717 případů prostých krádeží, 95 případů kapesních krádeží, 1 případ krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti, 284 případů podvodu, 59 případů zpronevěry, 265 případů poškozování cizí věci, 7 případů pytláctví, 116 případů výtržnictví, 107 případů sprejerství, 6 případů podávání alkoholických nápojů mládeži, 1 případ nedovoleného překročení státní hranice, 250 případů výroby drob, 2 případy zneužití pravomoci úřední osoby, 41 případů nedovoleného ozbrojování, 706 případů maření výkonu úředního rozhodnutí, 1 případ úmyslné dopravní nehody, 538 případů zanedbání povinné výživy, 12 případů týrání zvířat, 9 případů šíření poplašné zprávy, 4 případy hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny, 928 hospodářských činů, 6 případů neoprávněného podnikání, 34 případů padělání a pozměňování peněz, 45 případů krácení daně, 3 případy úplatkářství, 4 případy pojistných podvodů, 66 úvěrových podvodů, 3 dotační podvody. (Mapa kriminality, 2021)

2.1 Vymezení základních pojmů

Kriminalita

Podle Zoubkové¹⁰ má kriminalita jako taková dvě základní definice. „V prvním případě se jedná o tzv. legální pojetí kriminality. Jde vlastně o souhrn jednání, které trestní právo posuzuje jako trestné činy. Tato jednání však nejsou ve společnosti, a hlavně v každé době, homogenní. Přirozené právo chápe zločiny jako taková jednání, která se vždy a ve všech společnostech považují za trestné činy. Jako příklad se dá uvést vražda, znásilnění nebo krádež. Naproti tomu pozitivní právo chápe trestné činy jako jednání, jež jsou pro společnost škodlivá a nepřijatelná. Na základě toho jsou ve společnosti takové skutky zakázány. Druhá základní definice kriminality vychází z tzv. sociologického pojetí kriminality. Toto pojetí je širší než legální pojetí kriminality a chápe ji nezávisle na trestním právu. Do tohoto pojetí lze zařadit i takové patologické jevy, které nemusí být regulovány trestním právem, ale mají k trestné činnosti velice blízko. Nejedná se tedy o přímo trestné činy, ale o činnosti, které jim mohou předcházet či přímo vybízejí k následnému spáchání trestného činu“.

Kriminalita mládeže je pojem, který hrál svoji důležitou roli už během 90. let minulého století. A ačkoliv od roku 2000 Kriminalita mládeže poměrně značně vytrvale klesá, lze ji stále vnímat jako aktuální problematiku ve společenské sféře.

Pokud se jedná o rysy a projevy kriminality mládeže, tak se výrazně liší od trestné činnosti dospělých. Je to dáno stupněm somatického vývoje, motivy k páčání trestné činnosti, zkušenostmi z předchozích deliktů či stupněm psychického vývoje. Mládež páchá velice často kriminalitu hromadně a ve skupině, vychází více z momentální situace a více se tedy touto situací řídí. Impulsem pro spáchání protiprávního činu bývá u mládeže velice často alkohol, nebo jiná droga, způsobující u dotyčného nepřiměřenou agresivitu. (NICM, 2015)

Jako nejčastější aspekty kriminality mládeže Vichlenda uvádí,¹¹ „že následky kriminality mládeže bývají společensky velice závažné. Děti a mladiství se dopouštějí pouze omezeného

¹⁰ Zoubková, Ivana a Marcela Moulisová. Kriminologie a prevence kriminality. 1. Praha 9: Armex Publishing s.r.o., 2004, 144 s. ISBN 80-86795-05-5.

¹¹ Vichlenda, Milan a Ivan Krček. KRIMINOLOGIE [online]. Karviná, 2011

okruhu trestné činnosti, převážně té majetkové, ale v tomto konkrétním omezeném okruhu trestné činnosti představují značný podíl. Útoky pachatelů z řad mládeže proti životu, zdraví či lidské důstojnosti jsou plné brutality a agresivity. Vysokou společenskou nebezpečnost vykazují skutky páchané ve skupině a věková hranice pachatelů z řad mládeže se neustále snižuje“.

Kriminalitu mládeže můžeme rozdělit na dvě skupiny, **kategorii mladistvých ve věku od patnácti do osmnácti let a na kategorii dětskou, do patnácti let.** U mladistvých se bere v potaz hned několik specifíků jako například nedostatek životních zkušeností, sklon k napodobování špatného chování skupiny či tendenci si dokazovat odvahu.¹²

V případě majetkové kriminality, která tvoří značnou část činů páchaných mládeží, se mladí lidé orientují převážně na módní a atraktivní věci, které si z finančních, nebo právních důvodů nemohou obstarat legální cestou. Děje se tak hlavně z důvodu tlaků společnosti, která je velmi materialisticky orientovaná, ale i čím dál větší nabídky v oblasti služeb a věcí. Tato lákadla v podobě materiálních statků v mladých lidech vyvolávají potřebu si je obstarat, byť nelegální cestou, ať už z důvodu stanovených standardů ve skupině vrstevníků („Když nemáš iPhone, nejsi in.“), anebo z důvodu vlastního sebehodnocení.

Pachatelé se poté uchylují ke krádeži dopravních prostředků a jejich vybavení, módního oblečení, elektroniky, zbraní, ale i alkoholu či jiných drog a léků. Poměrně novým fenoménem posledních let je odklon orientace mladých lidí od věcí, které jim přijdou atraktivní k předmětům, co se dají zpeněžit. Část takto získaných prostředků je poté použita k obstarávání drog pro vlastní potřebu.¹³

Pro zjištění závažnosti problému kriminality mládeže je třeba uvést některé statické údaje. Dlouhodobý průměr z 80. let minulého století ukazuje, že v této době bylo stíháno kolem 6 000 mladistvých, přičemž 4 000 z nich bylo do 15 let věku. Naopak v 90. letech zažila kriminalita mládeže vzestup, jenž trval až do roku 1996, kdy bylo stíháno více než 23 000 pachatelů do 18 let věku. Poté však začala tato kriminalita postupně klesat, a to jak v absolutních číslech, tak i v podílu na celkové kriminalitě. V letech 1997–1998 byl počet známých pachatelů do 18 let

¹² VICHLENDÁ, Milan a Ivan KRČEK. KRIMINOLOGIE [online]. Karviná, 2011

¹³ MAREŠOVÁ, A. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. 124 s. ISBN 978-80-7251-483-0.

zhruba 20 000. Mezi roky 1999 a 2001 klesl tento počet na 18 000 osob a v roce 2004 se konečně hranice posunula pod 10 000 pachatelů.¹⁴

Kriminalita je úhrn činů pro společnost nebezpečných, a které jsou uvedené v trestním zákoníku. Nebezpečnost trestného činu je určována na základě toho, jaký zájem byl tímto činem dotknut, jakým způsobem byl vykonán, jaké následky způsobil a jaké pohnutky vedly pachatele k jeho spáchání.¹⁵

Delikvence

Znázorňuje poměrně široký pojem, obecně označující protiprávní jednání. V kriminologické literatuře se objevil na konci 19. století. Zahrnuje v sobě dva druhy jednání. Za prvé jsou to všechny delikty, což jsou skutky, které zahrnují odpovědnost za náhradu škody v občanském právu a ve druhém případě do pojmu spadá také prekriminalita.¹⁶

Delikvence je širší pojem kriminality, při níž se porušují normy, a to jak právní, tak i společenské. Z toho vyplývá, že zahrnuje i takové chování a činy, které nejsou dle zákona jinak trestné. Termín delikvence se hodnotí jako společensky nepřijatelný čin, spočívající v porušování legislativních norem, a tím vede k následnému sankcionování. Hranice, co je delikvencí a co není delikvencí, je jednoznačně dána následným trestem. Přestupky, trestná činnost osob ve věku mladších 15 let apod. spadá do činů, které řadíme do delikvence.¹⁷

Kriminologie

Pojem kriminologie je poměrně nový vědní obor, jeho vznik zařazujeme do 2. poloviny 19. století a vznikl od latinského slova *crimen* neboli zločin a od řeckého slova *logos* – učení, to znamená učení o zločinu. Na první pohled nám může připadat, že vymezení pojmu kriminologie

¹⁴ NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. Kriminologie. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 9788073573768.

¹⁵ KRAUS, B., HRONCOVÁ, J., Sociální patologie, Hradec Králové, Gaudeamus, 2007, 326 s., ISBN: 978-80-7041-896-3

¹⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

¹⁷ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.

je jednoznačné a jednoduché, ale záleží na tom, jak definujeme pojem zločin neboli kriminalitu.

18

Kriminologie a trestně právní věda spolu nepochybně souvisí. Kriminologie stanovuje, jaký je skutečný stav, co se v určitém čase opravdu stalo či děje. Na rozdíl od trestně právní vědy, ta nám ukazuje, jaký by požadovaný, ideální stav měl být, jak bychom se měli chovat. A pokud tyto pravidla nebudeme dodržovat, jakým způsobem budeme potrestáni, jaký tedy bude následovat postih za protiprávní chování. (Svatoš, 2009) Kriminologie se tedy zabývá hlavně účinností trestního práva, tedy jaký je rozdíl mezitím co má být a tím co nám stanovuje trestní právo a tím, co skutečně je. Tyto empirické poznatky zase dávají podklad normotvůrcům k úpravám trestního práva a zvýšení jeho účinnosti.¹⁹

Prekriminalologie

Do prekriminality patří činy jinak trestné, který se dopouštějí děti před dosažením trestní odpovědnosti a které, pokud by ji uskutečnily osoby starší, by byly považovány za trestné činy. V Československu do roku 1950 to například bylo do 14 let věku dítěte, od roku 1950 se o prekriminalitu jedná v případech, kdy ji spáchá dítě do dovršení 15 let.²⁰

Penologie

Pojem penologie pochází opět ze složení dvou slov, latinského slova poena – trest a řeckého slova logos – věda. Jedná se tedy o vědu o výkonu trestu a jeho účincích. (Vichlenda & Krček 2011) Předmětem jejího zkoumání je tedy v první řadě výkon trestu a zacházení s pachateli trestných činů. Snaží se o nápravu chování daných pachatelů a o jejich navrácení do společnosti.²¹

Penologie je věda o trestu a trestání. V užším slova smyslu se zabývá výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody, v širším pojetí zahrnuje například i alternativní tresty. Samotný vědní

¹⁸ KUČTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky. V Praze: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

¹⁹ SVATOŠ, Roman. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. ISBN 978-80-86708-81-2.

²⁰ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

²¹ HOLCR Květoň. Kriminologie. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-27-1., VICHLENDÁ, Milan a Ivan KRČEK. KRIMINOLOGIE [online]. Karviná, 2011

obor penologie je poměrně mladý a vychází z poznatků kriminologie, kriminalistiky, sociální psychologie, subjektivní (osobnostní) psychologie a forenzní psychiatrie. Předmětem zkoumání penologie jsou metody zacházení s pachateli trestné činnosti, které vedou k jeho nápravě, reintegraci a resocializaci.

Viktimologie

Viktimologie je nauka o oběti, vznikla ze spojení latinského *victima* – oběť a řeckého *logos* – věda. V širším konceptu se zabývá viktimologie všemi oběťmi, například válečné hrůzy, epidemie či přírodní katastrofy.²²

Na viktimologii (latinsky *victima* – oběť) lze nahlížet dvojitým způsobem, přičemž mezi autory nepanuje jednotné stanovisko. V užším pojetí ji lze chápat jako samostatný multidisciplinární vědní obor, který se vyčlenil z kriminologie a jejím předmětem zkoumání jsou poznatky o obětech trestných činů. Válková et al. viktimologii podrobněji popisují jako obor „... *zabývající se obětí a jejími bio-sociálními a psychologickými charakteristikami, procesy viktimizace, vztahy mezi obětí a pachatelem, rolí oběti v průběhu vyšetřování a soudního projednávání trestného činu, pomoci oběti, včetně jejího odškodnění a rehabilitace a v neposlední řadě i prevencí viktimizace.*“²³

Vedle toho, v širším pojetí, lze na viktimologii nahlížet jako na samostatnou sociální vědu interdisciplinárního charakteru, která se věnuje např. obětem válek, rasového pronásledování, politického útlaku, a dokonce i přírodních pohrom a katastrof. (Novotný, Zapletal et al., 2008) Za hlavního představitele tohoto výkladu je pokládán izraelský advokát Benjamin Mendelson. Tento nesoulad odborníků v rámci zařazení viktimologie mezi další vědní obory je podle Velikovské²⁴ způsoben výše zmíněným interdisciplinárním charakterem a široce obsáhlým předmětem zájmu. S ohledem na úzce specifikovaný předmět této práce následující text vychází z užšího pojetí viktimologie, a proto pojem *oběť* používá výlučně ve smyslu definice Zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obětech“), tedy pouze jako oběť trestného činu.

²² HOLCR Květoň. Kriminologie. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-27-1

²³ VÁLKOVÁ, Helena, KUČTA, Josef, HULMÁKOVÁ, Jana et al. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019. 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3.

²⁴ VELIKOVSKÁ, Martina. Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe. Praha: Grada, 2016. Psyché. ISBN 978-80-247-4849-8.

Mládež

Pojem mládež nemá svoji přesnou definici. Obecně však lze mládež podle zákona č. 218/2003 Sb., vyčlenit jako „*sociální skupinu jedinců spadající mezi děti a mladistvé*“.

Mladistvým se rozumí každá fyzická osoba, která v době provinění dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku. Důležité je zde zmínit, že v době patnáctého roku je každá osoba trestně odpovědná za své protiprávní činy, a tudíž může nést za své protiprávní jednání následky.²⁵

Sociálně patologické jevy

Sociálně patologický jev můžeme definovat jako chování, které je z hlediska společnosti považováno za nechtěné, nežádoucí nebo nepřijatelné. Každý sociálně patologický jev má svoji míru společenské nebezpečnosti. Tyto jevy zkoumá a popisuje celá řada vědních disciplín – např. sociologie, psychologie, medicína nebo speciální pedagogika.²⁶

Mezi sociálně patologické jevy řadíme například šikanu, různé druhy závislostí, vandalismus, delikvenci, týrání, zanedbávání, zneužívání a mnoho dalších negativních jevů. Dle Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2013–2018 vydávané MŠMT je zřejmé, že největšími problémy v oblasti rizikového chování dětí jsou šikana, kyberšikana, násilí, záškoláctví, kouření a zneužívání alkoholu.

Prevence kriminality

Prevence je nedílnou součástí kriminologie. Jde o působení, kdy stát či společnost chrání obyvatelstvo právě před kriminalitou. Pojem prevence kriminality představuje druhý systém kontroly kriminality, prvním je již zmíněné trestní právo. Jedná se o souhrn aktivit, které se snaží omezit, snížit či úplně zastavit kriminogenní faktory a tím růst kriminality. Ovlivňuje například potencionální pachatele, potencionální oběti, ale i příležitosti k páčání kriminality.

²⁷

²⁵ Zákon č. 218/2003 Sb., § 2

²⁶ FISCHER, Slavomil a Jirí ŠKODA. Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.

²⁷ SVATOŠ, Roman. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. ISBN 978-80-86708-81-2.

Poruchy chování

Poruchou chování označujeme řadu výchovně nežádoucích projevů u dětí, které vznikají důsledkem narušení jejich sociální přizpůsobivosti. Řada těchto poruch nemá jednotnou příčinu, mnoho z nich vzniká na základě nevhodného výchovného působení, to znamená, že se nejedná o projev duševního onemocnění. Mezi nejčastější poruchy chování dětí a mládeže spojené s agresivitou patří: ADHD, opoziční porucha, lhaní, krádeže, záškoláctví, útěky a toulky, porucha chování s protispolečenskými rysy a kyberšikana.²⁸

Sociální prevence

Jedná se o nejširě zaměřenou prevenci kriminality. Zabývá se sociálními příčinami zločinnosti. Ovlivňuje proces socializace a sociální integrace jedince do společnosti. Zároveň se zaměřuje změnou příčin, ovlivňuje nepříznivé společenské aspekty, příkladem je nařízení povinné školní docházky.²⁹

Situační prevence

Opírá se o zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v danou dobu na daném místě, a ještě za určitých okolností. Snaží se tyto kriminogenní situace odstraňovat. Tato prevence je nejúčinnější v majetkové kriminalitě. Zločin chápe kombinace pachatelovi motivace a příležitosti daný trestný čin spáchat. Zabývá se třemi hlavními opatřeními:³⁰

Viktimologická prevence

Uvádí do praxe poznatky z viktimologie. Zaměřuje se na oběti jak potencionální, tak skutečné. Jedná se zejména o poradenskou a osvětovou činnost. Informuje nás o tom, jak si hlídat a chránit svůj majetek, ale i současně jak se například bránit při útoku.³¹ Zaměřuje se zejména na rizikové skupiny s velkou mírou viktimnosti, jako jsou děti (poučení ohledně toho, když jim někdo nabízí drogy), důchodci (poučení o nepouštění cizích lidí do bytu) nebo například ženy a dívky (poučení ohledně toho, jak se chovat při pokusu o znásilnění). (Svatoš, 2009)

²⁸ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada Publishing, 2015. 190 s. ISBN 978-80-247-5309-6.

²⁹ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. ISBN 978-80-86708-81-2.

³⁰ tamtéž

³¹ VICHLENDÁ, Milan a Ivan KRČEK. KRIMINOLOGIE [online]. Karviná, 2011

2.2 Specifické znaky trestné činnosti

Kriminalita mladistvých a s ní související trestná činnost se od trestné činnosti ostatních věkových kategorií odlišuje v mnoha aspektech. To je způsobeno stupněm jejich duševního a tělesného vývoje, zkušenostmi a také motivy k páčání trestných činů. Odlišnosti spočívají především ve způsobu provedení, motivaci a výběru předmětu útoku. Ten je určován odlišným hodnotovým systémem, než mají dospělí pachatelé. Způsob páčání trestné činnosti mládeže se odvíjí od věku a současně je determinován somatickým a psychickým vývojem, zkušenostmi a vlastnostmi pachatele.³²

Mezi charakteristické znaky trestné činnosti mladistvých patří zejména:

- nedokonalost přípravy, neplánovanost a použití nevhodných nástrojů,
- spolupachatelství a páčání trestné činnosti v rámci skupiny,
- tvrdost v chování mladistvých, která se projevuje devastací, ničením a znehodnocením věcí,
- převaha emocí nad rozumem, tj. mladiství pachatelé jednají převážně impulzivně a pod vlivem situace,
- při získávání alibi se mladiství pachatelé orientují na osoby ze skupiny, pachatelé se rádi svěřují členům své skupiny o přípravě, ale i o způsobu spáchání trestné činnosti,
- rozdělování získaných věcí mezi členy skupiny, v rámci rozdělování je patrná hierarchie skupiny a podíl jednotlivých členů na spáchané trestné činnosti,
- při opakované trestné činnosti se vyskytují identické znaky z činů předešlých.³³

2.3 Specifické vývojové problémy dospívajících

Mezi specifické problémy dospívajících v dnešní době patří:

- rozpory mezi fyzickou a sociální zralostí,
- rozpor mezi rolí a statusem,
- rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace,

³² ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

³³ tamtéž

- rozpor mezi hodnotami rodiny a vnější společností. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

Nesnáze, které jsou způsobeny rozpory mezi fyzickou a sociální zralostí, se mohou projevat u některých dospívajících i v poruchách chování. Někteří jsou již připraveni a cítí se dostatečně zralí pro pracovní aktivitu a s ní související ekonomickou a osobní samostatnost, avšak ke svému věku jsou nuceni stále docházet do školy.³⁴

Pojem sociální role znamená určité chování, které odpovídá pozici jedince ve společnosti, například pozice manžela, otce, syna, přítele, spolupracovníka, učitele. Naopak sociální statut vyjadřuje soubor práv a povinností, které určují postavení daného jedince ve společenské hierarchii. V ideálním stavu je patrný vzájemný vztah mezi rolí a statusem, kdy práva a povinnosti jsou v souladu s chováním, které společnost od jedince na určité pozici očekává.

V současné době je však tento vztah nestálý a postavení jedinců se často nepředvídatě mění a mezi rolí a statusem vzniká rozpor. To se týká především dospívajících. Od těch, kteří jsou fyzicky zralí, se očekává odpovědné chování a převzetí role dospělého. Naopak v rámci statusu se od nich vyžaduje poslušnost, jsou kontrolováni a jsou jim ukládána stejná omezení jako dětem.³⁵

Období dospívání je v našem společenském prostředí velmi náročné a někdy i konfliktní. Právě věk pachatele je rozhodujícím faktorem na jeho cestě životem. Od věku, ve kterém pachatel poprvé přišel do styku s protiprávním jednáním, se odvíjí jeho inklinace k protiprávní činnosti. Daná problematika je rozsáhle řešena v rámci vývojové kriminologie. Ludmila Čírtková³⁶ ve své knize definuje vývojovou kriminologii jako: „disciplínu zkoumající výskyt kriminálních vzorců chování v průběhu života jedince.“ Všimá si, ve které fázi životního cyklu se kriminální chování objeví, zda pokračuje v dalších etapách a kde eventuelně zmizí.

2.4 Motivy páchaní trestné činnosti

Mezi mladými pachateli je častá snaha vyrovnat se svým vrstevníkům pocházejícím z rodin s vyšším sociálním statusem, touha po nezávislosti a touha získat obdiv a vytvořit si vůdčí roli v

³⁴ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., Vývojová psychologie, 2. vyd., Praha, Grada Publishing, a.s., 2006, 368 s., ISBN:978-80-247-1284-0

³⁵ tamtéž

³⁶ ČÍRTKOVÁ, L., Forenzní psychologie, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 424 s., ISBN: 80-86473-86-4

kolektivu nebo ve skupině přátel. Skupina přátel je jedním z hlavních faktorů, jehož prostřednictvím se mohou nezletilí a mladiství dostat ke kriminalitě. Začíná to mírnými odchylkami od sociálních norem, kdy ve skupině přátel mladý člověk poprvé přijde do styku s alkoholem, s cigaretami, s patologickým hráčstvím, apod. Avšak tyto mírné odchylky mohou přecházet k závažnějšímu porušování společenského chování (rasismus, vandalismus, drogy, apod.). Z důvodu potřeby peněz k uspokojení potřeb se mladí lidé uchylují k protiprávnímu jednání. Toto jednání je jediným možným řešením, jak dosáhnout momentálních cílů.³⁷

Motivaci mladistvých pachatelů pro páchaní trestní činnosti nelze přesně vymezit. Ani sami pachatelé někdy své jednání nedokáží odůvodnit a vysvětlit svůj motiv. Lze říci, že motivace mladistvých pachatelů je zčásti nezralá a iracionální. *„Mladí lidé se dnes rodí do světa, který se překotně mění, který klade na mladou generaci nebývalé požadavky, a který před ně zároveň rozprostírá menu možností, ale i omezení. Před mladými lidmi jsou moderní společnosti konzumu rozprostírány lákavé požitky a materiální hodnoty, o které je možno (snad až nutno) usilovat. Jejich dosažení je však reálné pouze pro část populace, nikoliv však pro převážnou část lidí ze spodních pater sociálního žebříčku.“*³⁸

2.5 Struktura trestné činnosti mladistvých

Struktura kriminality mladistvých má proměnlivý charakter. Změna je patrná především ve způsobu provedení, v posunu ke kvalifikované a závažnější trestné činnosti. (Dvořáček, 2013) V rámci trestné činnosti páchané mladistvými můžeme zaznamenat převahu majetkové trestné činnosti nad násilnou (například ublížení na zdraví, loupeže) a také nad mravnostní (například pohlavní zneužívání) trestnou činností. Motivem ke spáchání trestných činů je převážně zisk. Důležitou roli také sehrává zalíbení k věci, které souvisí s mladým věkem pachatelů.³⁹

³⁷ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., *Mládež a delikvence*, Praha, Portál, s.r.o., 2011, 336 s., ISBN: 978-80-7367-825-8

³⁸ *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Praha: Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 1993; Policie ČR; Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality. sv. 3/2007, Holas, J., Večerka, K., *Základní rysy delikvence mladistvých v ČR*, ISSN 12109150

³⁹ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

Zhruba polovinu trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými, tvoří majetková trestná činnost.⁴⁰ Přičemž nejčastěji se jedná o krádeže vloupáním a krádeže prosté (poškození cizí věci). Krádeže vozidel a motocyklů jsou rovněž častým objektem zájmu v rámci majetkové kriminality mladistvých. Motivací ke krádeži automobilu často bývá nutková potřeba svézt se. Krádeže automobilů jsou často prováděné ve skupině. Pod vlivem momentální situace. V souvislosti s danou trestnou činností hovoříme o tzv. adrenalinových pachatelích.⁴¹ Tvrzení o převažujícím výskytu majetkové trestné činnosti také vyplývá ze statistických přehledů vypracovaných Policií ČR.

Struktura kriminality mládeže podle Matouška a Matouškové⁴², jejíž činy jsou řazeny podle obžaloby z provinění či trestného činu, vypadá následovně:⁴³

1. krádež,
2. poškození cizí věci,
3. porušování domovní svobody,
4. výtržnictví,
5. loupež,
6. neoprávněné užívání cizí věci,
7. ublížení na zdraví,
8. podílnictví,
9. vydírání,

⁴⁰ MACEK, P., *Adolescence*, 2. vyd., Praha, Portál, s. r. o., 2003, 111 s., ISBN: 80 – 7178 – 747 - 7

⁴¹ *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Praha: Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 1993; Policie ČR; Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality. sv. 3/2007, Holas, J., Večerka, K., *Základní rysy delikvence mladistvých v ČR*, ISSN 12109150

⁴² MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., *Mládež a delikvence*, Praha, Portál, s.r.o., 2011, 336 s., ISBN: 978–80–7367–825–8

⁴³ tamtéž

10. pohlavní zneužívání,

11. podvod.

2.6 Příčiny kriminality mladistvých

Příčiny kriminality mládeže jsou obvykle multifaktoriální a mohou zahrnovat sociální, ekonomické, rodinné, školní, kulturní a individuální faktory. Mezi tyto faktory patří například nedostatek sociální integrace, problematické rodinné podmínky, nedostatek příležitostí, nedostatečné vzdělání, přítomnost násilí ve společnosti, nedostatek pozitivních vzorů nebo vliv vrstevnické skupiny.

Existuje mnoho faktorů, které ovlivňují kriminalitu mládeže, přičemž některé mají větší vliv na delikventní chování mladistvých než jiné. Tyto faktory navzájem interagují a ovlivňují se. Klíčovým prvkem při určování příčin protiprávního jednání je soubor specifických vlastností osobnosti, které mají významný dopad na vývoj jednotlivce. Důležitou roli také hraje společnost, v níž mladistvý působí.

„Delikvence je chování. Chování je podmíněno velice komplexně. Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které na ně mají vliv. Genetická dispozice může být odpovědná například za sníženou sebekontrolu či za hyperaktivitu. Tyto vlohy však samy o sobě nevedou k vytvoření delikventní party, která vyloupí obchod. Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní chování neuskutečnilo.“⁴⁴

Kriminogenní faktory podílející se na vzniku protiprávního jednání u mladistvého se v zásadě dají rozdělit na dvě základní skupiny, tj. na příčiny vnitřní (endogenní) a příčiny vnější (exogenní). Do skupiny endogenních příčin jsou řazeny biologické, psychologické a fyziologické faktory. Ty jsou přímo spojené s osobností jedince. Jinak řečeno, skupina endogenních faktorů je tvořena vrozenými a zděděnými dispozicemi, fyzickými a psychickými vlastnostmi. Do výčtu exogenních příčin se řadí vlivy působící zvenčí, tj. vlivy působící z okolí jedince. Vnějšími vlivy ovlivňujícími jeho chování rozumíme: působení školy, vrstevnických

⁴⁴ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., Mládež a delikvence, Praha, Portál, s.r.o., 2011, 336 s., ISBN: 978-80-7367-825-8

skupin a další vlivy vycházející z mikroprostředí a makroprostředí.⁴⁵ Je prokázáno, že z měst s více než 10 000 obyvateli pochází až 90 % mladistvých delikventů. Malá sociální kontrola, nepřehlednost společenských norem a vytváření dočasných účelových vztahů má největší vliv právě na mládež. Pocit nejistoty a problémy s nalezením správné orientace mohou zapříčinit uchýlení mladistvého k protiprávnímu jednání.⁴⁶

„Rozhodující roli při formování osobnosti má rodina, přátelé a známí, tedy mikrostruktura, ve které mladý člověk vyrůstá a žije. Nezanedbatelný vliv má však i škola, kamarádi a další. Negativní vývojové vlivy pak nejcitlivěji zasáhnou oblast psychicky člověka, tj. motivaci, sebeovládání, citovou a morální složku osobnosti.“⁴⁷

V souvislosti s problematikou kriminality mládeže jsou nejčastěji zkoumanými znaky osobnosti u mladistvých delikventů impulzivita a sebehodnocení. Delikventně se chovající osoby se zvýšenou impulzivitou či syndromem hyperaktivity dávají přednost okamžitému uspokojení potřeb před uspokojením vzdáleným. Dalším často zkoumaným znakem osobnosti je sebehodnocení, které se vyznačuje především sklony k negativismu. Převážná část mladistvých delikventů si sama sebe neváží a zaujímá negativní postoj k sobě samému. V tomto kontextu si lze delikventní chování vysvětlit jako pokus o zvýšení pocitu vlastní hodnoty prostřednictvím protiprávního jednání.⁴⁸

Kriminalita mladistvých je také úzce spojena s problematikou rychlého biologického vývoje jedinců, který se dostává do konfliktu s psychikou. Ta se tak rychle nevyvíjí a do jisté míry zaostává za fyzickým vývojem. Z toho vyplývá, že psychicky nezralí jedinci nejsou schopni vhodně využívat svých fyzických předpokladů, ovládat své základní potřeby a tlumit své touhy.⁴⁹

⁴⁵ KRAUS, B., HRONCOVÁ, J., Sociální patologie, Hradec Králové, Gaudeamus, 2007, 326 s., ISBN: 978-80-7041-896-3

⁴⁶ KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky. V Praze: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

⁴⁷ CHMELÍK, J., Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, 2. vyd., Praha, Policie ČR, Úřad vyšetřování pro Českou republiku, 1998, 122 s.

⁴⁸ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., Mládež a delikvence, Praha, Portál, s.r.o., 2011, 336 s., ISBN: 978-80-7367-825-8

⁴⁹ NAKONEČNÝ, M., Základy psychologie, Praha, Academia, 2002, 590 s., ISBN: 80-200-0689-3

3 Kriminalita mládeže v Trutnově v časovém sledu od 90. let po současnost

Kriminalita mládeže označuje trestnou činnost spáchanou osobami ve věkovém rozmezí od dospívání do věku zletilosti. Jedná se o komplexní fenomén, který může zahrnovat různé formy delikventního chování, jako jsou krádeže, loupeže, napadení, vandalismus, drogová trestná činnost, ale i vážné trestné činy, jako jsou například vraždy či sexuální útoky.

Kriminalita mládeže může mít značný dopad na společnost, neboť může vést k narušení bezpečnosti, zvyšování strachu, poškození majetku a ohrožení životů. Je proto důležité, aby byly vytvořeny účinné strategie prevence a intervence, které by měly za cíl snižovat riziko kriminality mládeže a podporovat zdravý a pozitivní vývoj mladých lidí.

Kriminalita mládeže má jednoznačně negativní dopad na společnost, ohrožuje ustálený sociální řád a podkopává jeho obecnou důvěryhodnost. Zjednodušeně řečeno přítomnost kriminality ve společnosti poškozuje práva a svobody občanů, majetku, zdraví či života obětí a vyvolává zmatky v normách a hodnotách.⁵⁰

Tabulka č. 1 Pachatelé trestné činnosti za OO PČR Trutnov 2012-2014

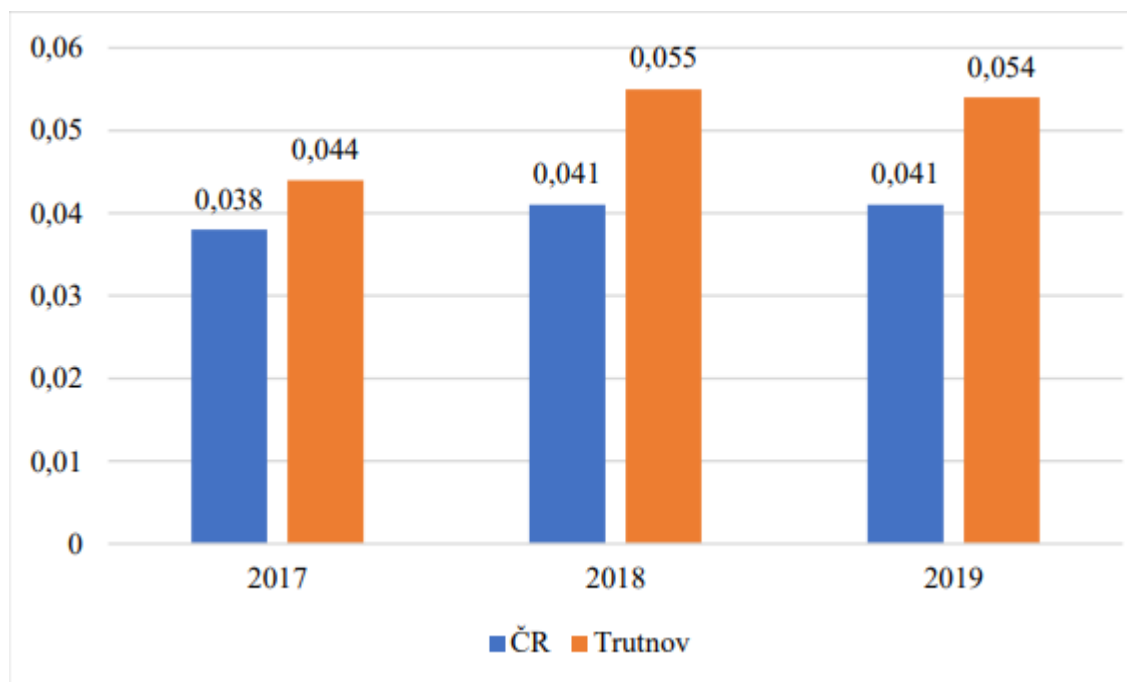
Rok	Celkem osob	Věk 1-14 let	15 -17 let	18 a více let	Ženy	Recidivisté
2012	385	7	10	368	58	230
2013	402	6	15	381	49	253
2014	411	1	21	389	53	210

Zdroj: Policie České republiky Trutnov

Z dat v tabulce vyplývá, že počet pachatelů trestné činnosti spáchané dětmi do 14 let nepřesahuje 1,8 %. U mladistvých ve věku 15-17 let byla výše celkové kriminality zaznamenána těsně pod hranicí 5 %, ale počet pachatelů má mírně stoupající tendenci.

⁵⁰ JEDLIČKA, R, a kol, Děti a mládež v obtížných životních situacích – nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úloh pomáhajících profesí, Themis, 2004, 478 s., ISBN: 80 – 7312 – 038 - 0

Graf č. 1 Vývoj kriminality dětí, mládeže a mladistvých v ČR a okrese Trutnov za období 2017–2019

Vlastní zpracování z údajů dostupných na (Město Trutnov, 2020), (Kriminalita, 2021)

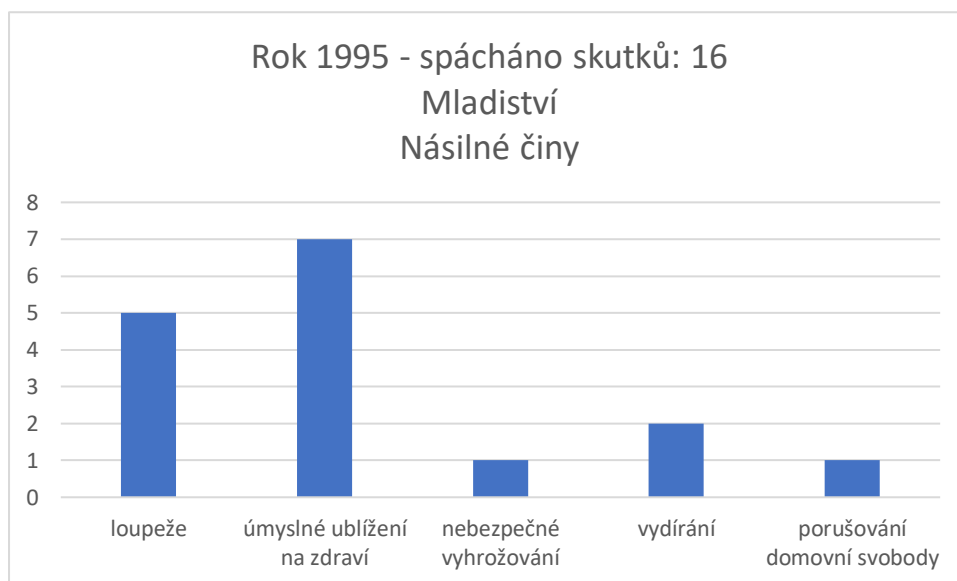
Zajímavý je vývoj kriminality dětí, mládeže a mladistvých v České republice obecně a Trutnově za období 2017–2019, kdy je patrný výrazný rozdíl a kriminalita této věkové skupiny je výrazně vyšší právě v okrese Trutnov. Zatímco celorepublikově činila kriminalita v roce 2017 3,8 procent, v následujících dvou letech se zvýšila o 0,3 procenta, tj. na 4,10 procent.

V okrese Trutnov byla zaznamenána kriminalita dětí, mládeže a mladistvých ve 4,40 procent v roce 2017 a v následujícím roce pak dokonce vzrostla o 1,1 procent na 5,5 procent. O rok později téměř nepatrně poklesla na 5,4 procenta.

3.1 Rok 1995

V roce 1995 bylo ve městě Trutnov spácháno celkem 16 násilných činů, z čehož v počtu 7 činů dominovalo úmyslné ublížení na zdraví, následovaly loupeže v počtu 5 činů, vydírání v počtu 2 činů, 1 čin byl spáchán v kategorii nebezpečné vyhrožování a porušování domovní svobody.

Graf č. 2 Rok 1995, Mladiství, Násilné činy

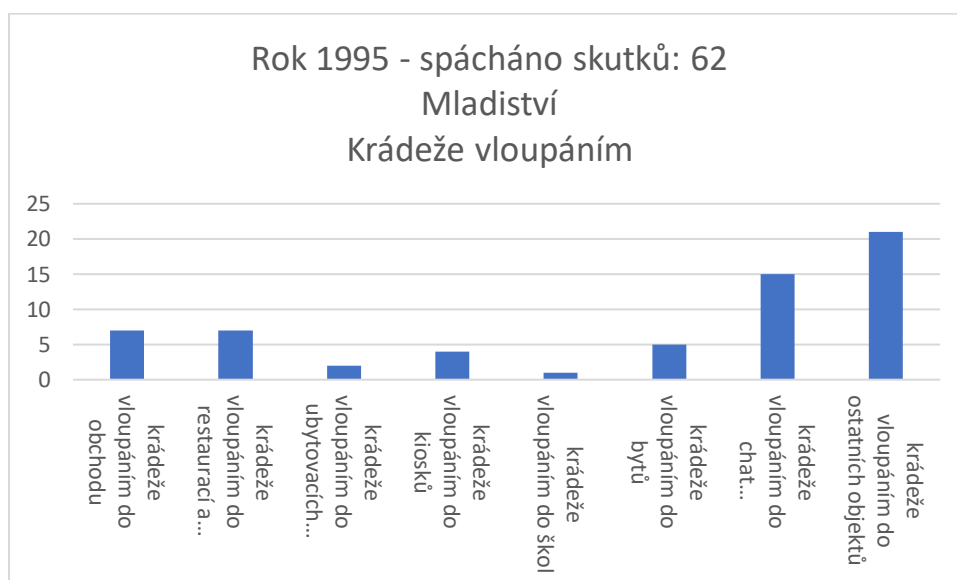

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V kategorii mravnostních činů byl spáchán 1 čin a konkrétně se jednalo o pohlavní zneužívání.

V kategorii krádeží vloupáním bylo spácháno celkem 62 činů, z čehož dominovaly krádeže vloupáním do ostatních objektů v počtu 21 činů, následovaly chaty soukromých osob v počtu 15 činů, vloupání do obchodu a restaurací v počtu 7 činů, vloupání do bytů v počtu 5 činů, vloupání do kiosků v počtu 4 činů, vloupání do ubytovacích objektů v počtu 2 činů a vloupání do škol v počtu 1 činu.

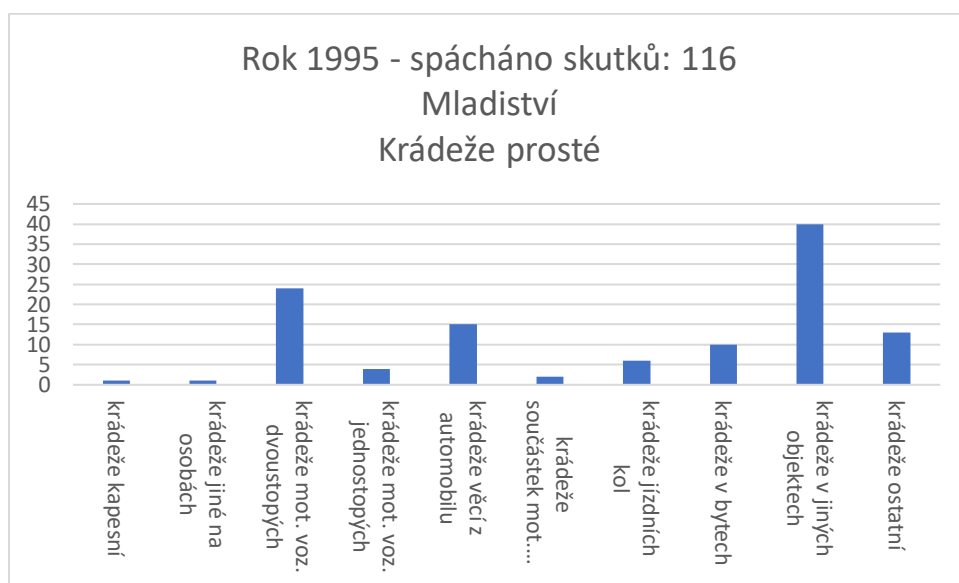
Graf č. 3 Rok 1995, Mladiství, Krádeže vloupáním

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V kategorii krádeží prostých bylo spácháno celkem 116 činů, z čehož převažovaly krádeže v jiných objektech v počtu 40 činů, dále krádeže motorových vozidel dvoustopých v počtu 24 činů, krádeže věcí z automobilu v počtu 15 činů, krádeže ostatní v počtu 13 činů, krádeže v bytech v počtu 10 činů, krádeže jízdních kol v počtu 6 činů, krádeže motorových vozidel jednostopých v počtu 4 činů, krádeže součástek motorových vozidel v počtu 2 činů, krádeže kapesní v počtu 1 činu a krádeže jiné na osobách v počtu 1 činu.

Graf č. 4 Rok 1995, Mladiství, Krádeže prosté

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

3.2 Rok 2000

V roce 2000 bylo spácháno celkem 13 násilných činů, kde převažovalo úmyslné ublížení na zdraví v počtu 6 činů, dále vydírání v počtu 4 činů, loupeže v počtu 1 činu, násilí a vyhrožování proti skupině osob v počtu 1 činu a nebezpečné vyhrožování v počtu 1 činu.

Graf č. 5 Rok 2000, Mladiství, Násilné činy

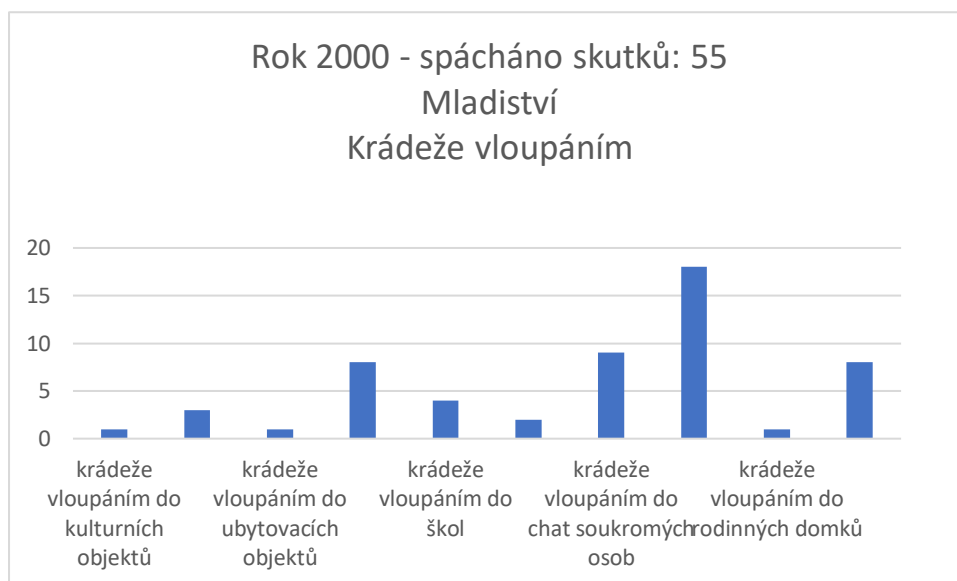

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V kategorii mravnostních činů byl spáchán 1 čin a konkrétně se jednalo o pohlavní zneužívání ostatní.

V roce 2000 bylo v kategorii krádeží vloupáním spácháno celkem 55 činů, z čehož převažovaly krádeže vloupáním do ostatních objektů v počtu 18 činů, následovaly krádeže vloupáním do chat soukromých osob v počtu 9 činů, krádeže vloupáním do kiosků v počtu 8 činů, krádeže vloupáním do obchodu v počtu 8 činů, krádeže vloupáním do škol v počtu 4 činů, krádeže vloupáním do restaurací a hostinců v počtu 3 činů, krádeže vloupáním do bytů v činžovních domech v počtu 2 činů, krádeže vloupáním do ubytovacích objektů v počtu 1 činu, krádeže vloupáním do kulturních objektů v počtu 1 činu a krádeže vloupáním do rodinných domů v počtu 1 činu.

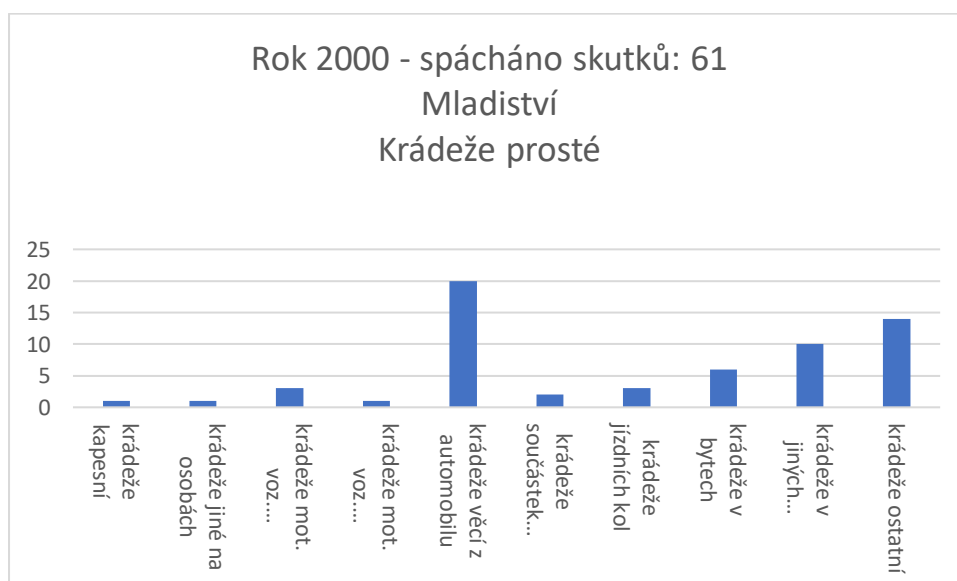
Graf č. 6 Rok 2000, Mladiství, Krádeže vloupáním

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2000 bylo v kategorii krádeží prostých spácháno celkem 61 činů, z čehož převažovaly krádeže věcí z automobilu v počtu 20 činů, dále krádeže ostatní v počtu 14 činů, krádeže v jiných objektech v počtu 10 činů, krádeže v bytech v počtu 6 činů, krádeže motorových vozidel dvoustopých v počtu 3 činů, krádeže jízdních kol v počtu 3 činů, krádeže součástek motorových vozidel v počtu 2 činů, krádeže kapesní v počtu 1 činu, krádeže jiné na osobách v počtu 1 činu, krádeže motorových vozidel jednostranných v počtu 1 činu.

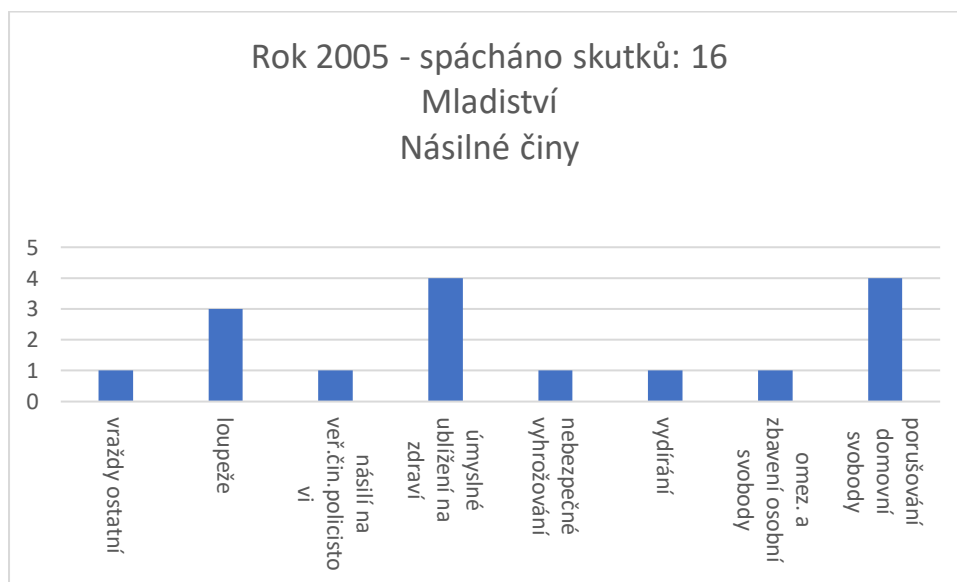
Graf č. 7 Rok 2000, Mladiství, Krádeže prosté

3.3 Rok 2005

V roce 2005 bylo spácháno celkem 16 činů, z čehož dominovalo úmyslné ublížení na zdraví v počtu 4 činů, porušování domovní svobody v počtu 4 činů, loupeže v počtu 3 činů, vraždy ostatní v počtu 1 činu, násilí na policistovi v počtu 1 činu, nebezpečné vyhrožování v počtu 1 činu, vydírání v počtu 1 činu, omez. a zbavení osobní svobody v počtu 1 činu.

Graf č. 8 Rok 2005, Mladiství, Násilné činy

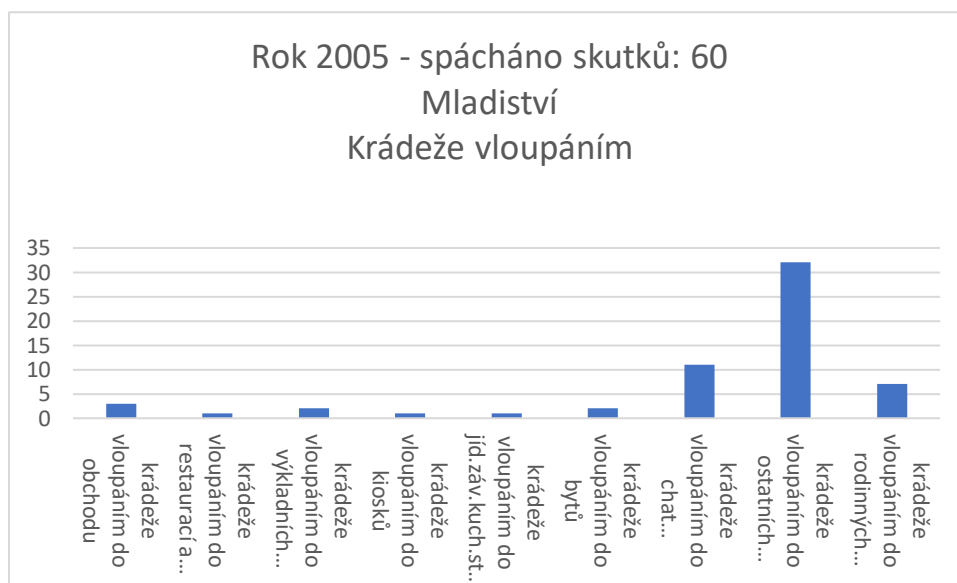

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2005 došlo v kategorii mravnostních činů celkem ke 3 případům a jednalo se o pohlavní zneužívání ostatní.

V roce 2005 došlo v kategorii krádeží vloupáním celkem k 60 případům, kde dominovaly krádeže vloupáním do ostatních objektů v počtu 32 činů, následovaly krádeže vloupáním do chat soukromých osob v počtu 11 činů, krádeže vloupáním do rodinných domků v počtu 7 činů, krádeže vloupáním do obchodu v počtu 3 činů, krádeže vloupáním do výkladních skříní v počtu 2 činů, krádeže vloupáním do bytů v počtu 2 činů, krádeže vloupáním do restaurací a hostinců v počtu 1 činu, krádeže vloupáním do kiosků v počtu 1 činu, krádeže vloupáním do jíd. záv. kuch. strav. zařízení v počtu 1 činu.

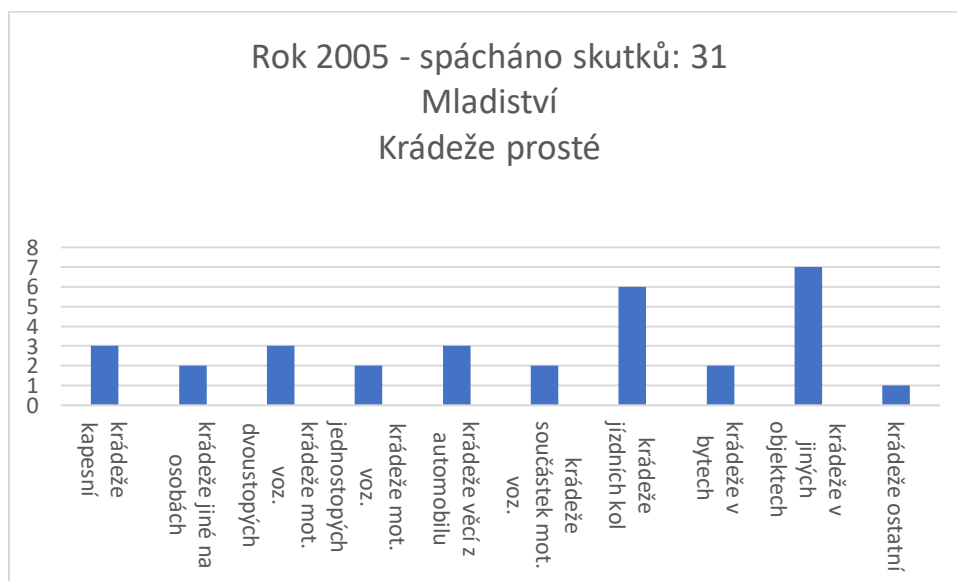
Graf č. 9 Rok 2005, Mladiství, Krádeže vloupáním

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2005 bylo v kategorii krádeží prostých spácháno celkem 31 činů, z čehož převažovaly krádeže v jiných objektech v počtu 7 činů, dále krádeže jízdních kol v počtu 6 činů, krádeže kapesní v počtu 3 činů, krádeže motorových vozidel dvoustopých v počtu 3 činů, krádeže věci z automobilu v počtu 3 činů, krádeže jiné na osobách v počtu 2 činů, krádeže motorových vozidel jednostopých v počtu 2 činů, krádeže součástek motorových vozidel v počtu 2 činů, krádeže v bytech v počtu 2 činů, krádeže ostatní v počtu 1 činu.

Graf č. 10 Rok 2005, Mladiství, Krádeže prosté

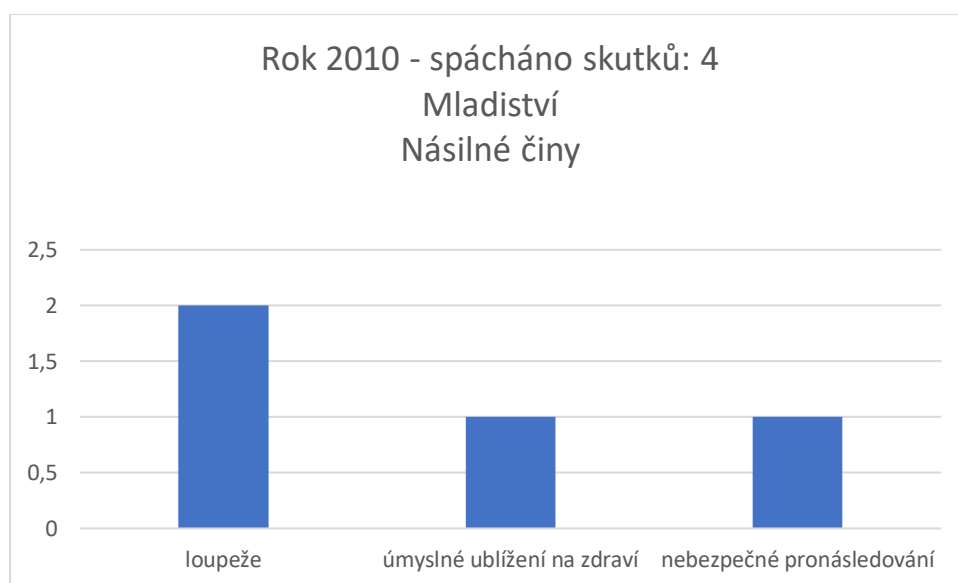

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

3.4 Rok 2010

V roce 2010 byly spáchány celkem 4 skutky, kdy se ve 2 případech jednalo o loupeže, v 1 případě o úmyslné ublížení na zdraví a v 1 případě o nebezpečné pronásledování.

Graf č. 11 Rok 2010, Mladiství, Násilné činy

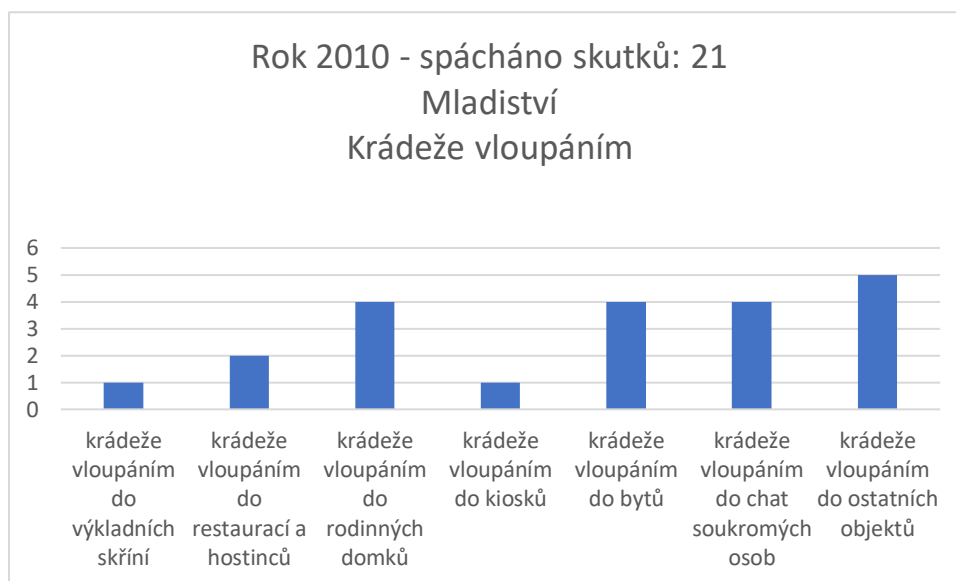

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V kategorii mravnostních činů byly spáchány celkem 4 skutky a ve všech případech se jednalo o pohlavní zneužívání ostatní.

V roce 2010 bylo v kategorii krádeží vloupáním spácháno celkem 21 skutků, kde převažovaly krádeže vloupáním do ostatních objektů v počtu 5 činů, krádeže vloupáním do bytů v počtu 4 činů, krádeže vloupáním do chat soukromých osob v počtu 4 činů, krádeže vloupáním do rodinných domků v počtu 4 činů, krádeže vloupáním do restaurací a hostinců v počtu 2 činů, krádeže vloupáním do výkladních skříní v počtu 1 činu, krádeže vloupáním do kiosků v počtu 1 činu.

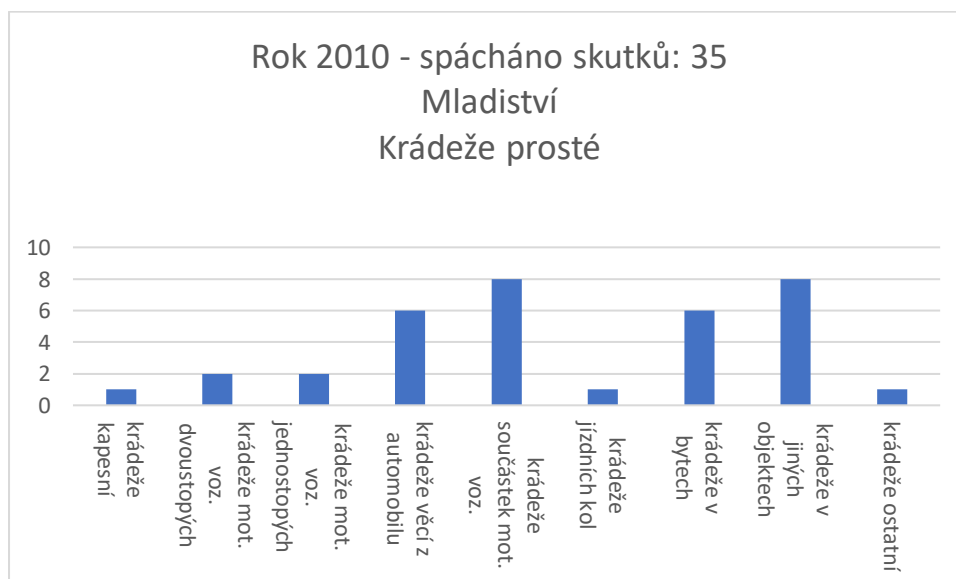
Graf č. 12 Rok 2010, Mladiství, Krádeže vloupáním

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2010 bylo v kategorii krádeži prostých spácháno celkem 35 skutků, z čehož převažovaly krádeže součástí motorových vozidel v počtu 8 činů, krádeže v jiných objektech v počtu 8 činů, krádeže věcí z automobilu v počtu 6 činů, krádeže v bytech v počtu 6 činů, krádeže motorových vozidel dvoustopých v počtu 2 činů, krádeže motorových vozidel jednostopých v počtu 2 činů, krádeže kapesní v počtu 1 činu, krádeže jízdních kol v počtu 1 činu, krádeže ostatní v počtu 1 činu.

Graf č. 13 Rok 2010, Mladiství, Krádeže prosté

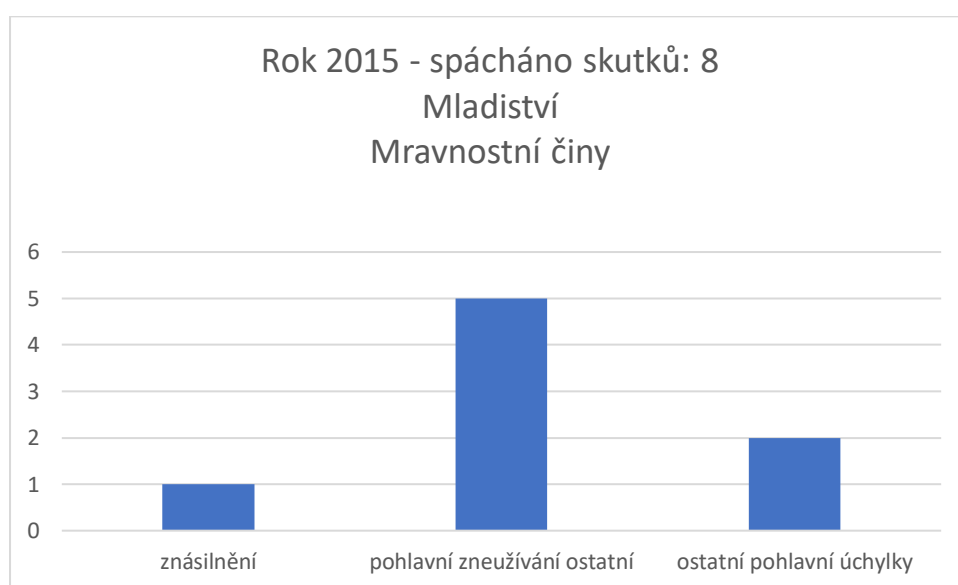
Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

3.5 Rok 2015

V roce 2015 byl spáchán 1 násilný čin a jednalo se o úmyslné ublížení na zdraví.

V kategorii mravnostních činů došlo k 8 případům, z čehož bylo zaznamenáno 5 činů pohlavního zneužívání ostatní, 2 činy ostatní pohlavní úchylky a 1 čin znásilnění.

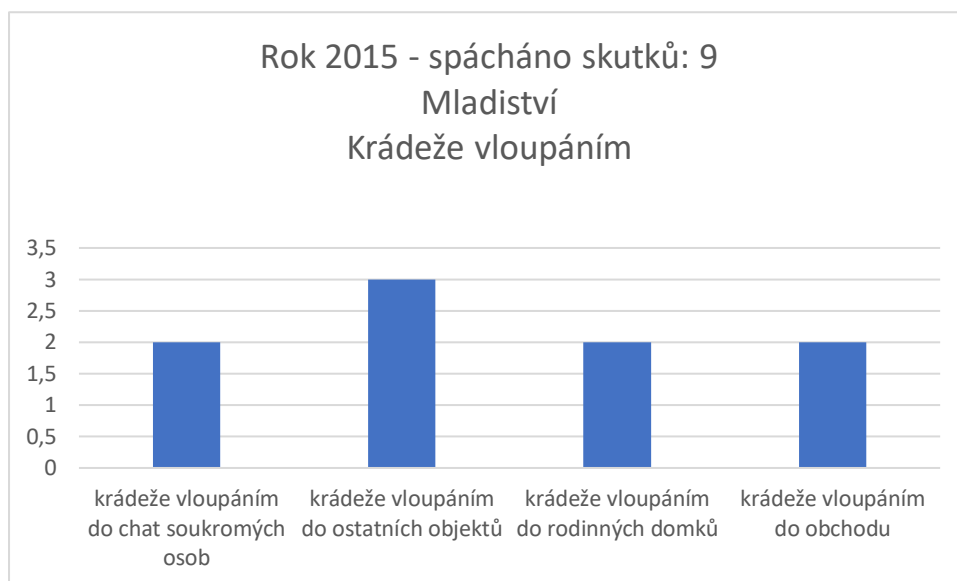
Graf č. 14 Rok 2015, Mladiství, Mravnostní činy

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2015 bylo spácháno celkem 9 skutků v kategorii krádeží vloupáním, kde převažovaly krádeže vloupáním do ostatních objektů v počtu 3 činů, dále krádeže vloupáním do obchodu v počtu 2 činů, krádeže vloupáním do chat soukromých osob v počtu 2 činů, krádeže vloupáním do rodinných domků v počtu 2 činů.

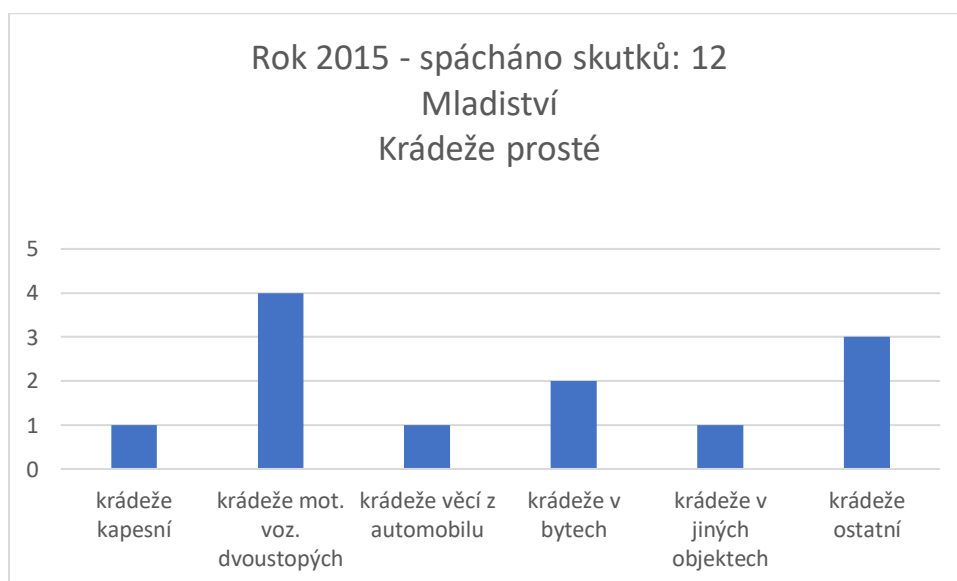
Graf č. 15 Rok 2015, Mladiství, Krádeže vloupáním

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2015 bylo spácháno celkem 12 skutků v kategorii krádeží prostých. Převažovaly krádeže motorových vozidel dvoustopých v počtu 4 činů, dále krádeže ostatní v počtu 3 činů, krádeže v bytech v počtu 2 činů, krádeže kapesní v počtu 1 činu, krádeže věcí z automobilu v počtu 1 činu a krádeže v jiných objektech v počtu 1 činu.

Graf č. 16 Rok 2015, Mladiství, Krádeže prosté

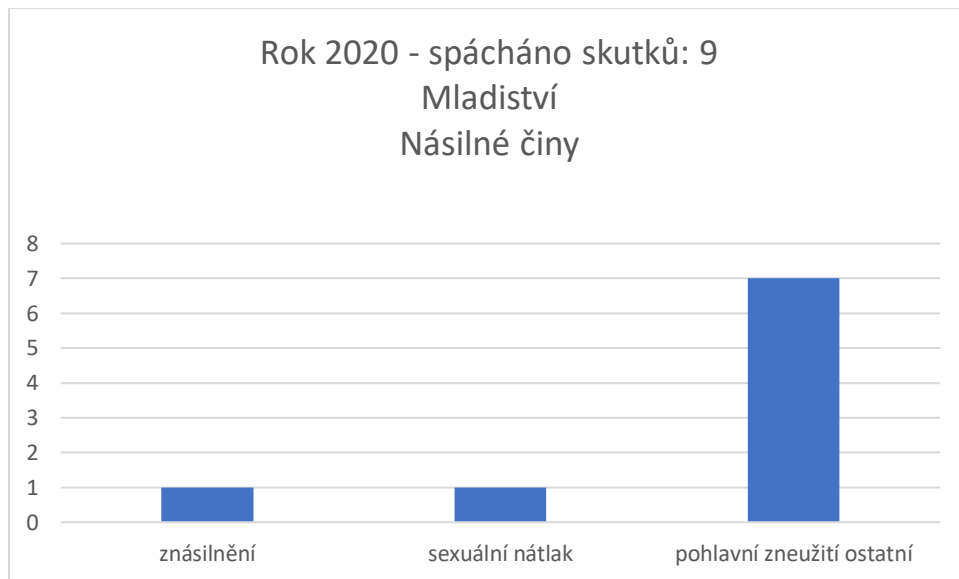

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

3.6 Rok 2020

V roce 2020 došlo k 9 skutkům v kategorii násilných činů, z čehož převažovalo pohlavní zneužití ostatní v počtu 7 činů, dále sexuální nátlak v počtu 1 činu a znásilnění v počtu 1 činu.

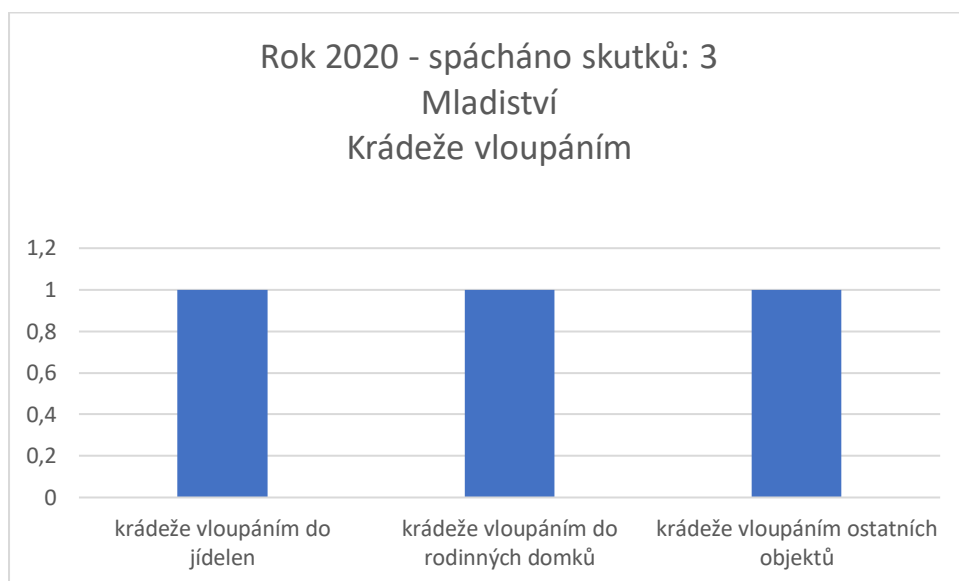
Graf č. 17 Rok 2020, Mladiství, Násilné činy

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2020 došlo celkem ke 3 případům v kategorii krádeží vloupáním, z čehož se v 1 případě jednalo o krádeže vloupáním do jídelen, v 1 případě o krádeže vloupáním do rodinných domků a v 1 případě o krádeže vloupáním do ostatních objektů.

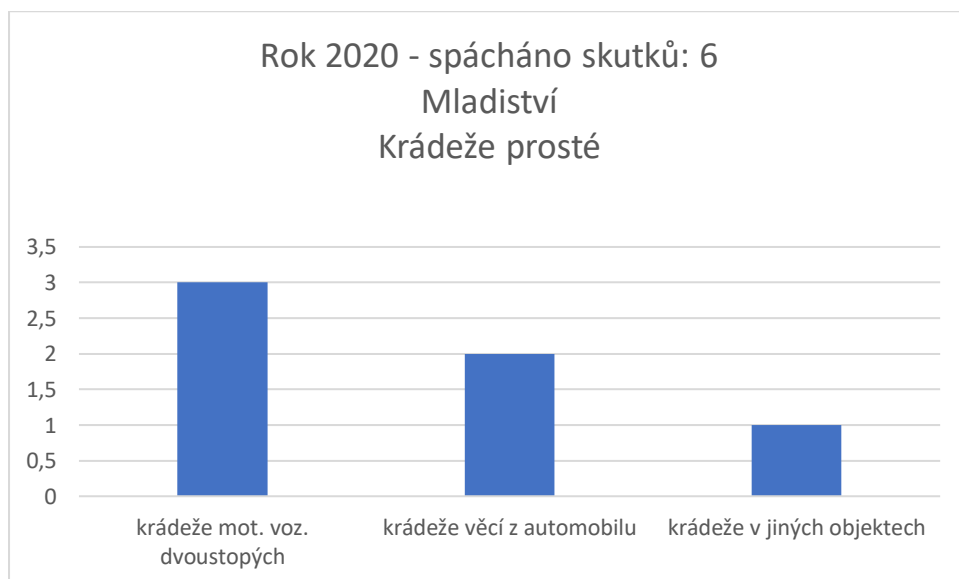
Graf č. 18 Rok 2020, Mladiství, Krádeže vloupáním

Zdroj: Statistiky PČR Trutnov

V roce 2020 došlo celkem k 6 případům v kategorii krádeží prostých, z čehož tvořily krádeže motorových vozidel dvoustopých 2 činy, krádeže věcí z automobilu 2 činy a krádeže v jiných objektech 1 čin.

Graf č. 19 Rok 2020, Mladiství, Krádeže prosté

4 Prevence kriminality mládeže

Prevenici lze chápat jako soubor aktivit a činností, mezi veřejnoprávními, státními a soukromými subjekty, směřujícími ke kontrole kriminality či jejího úplného odstranění. Účinnost prevence se projevuje tehdy, dojde-li k eliminaci trestné činnosti před tím, než může být spáchána. Preventivní aktivity cílené proti kriminalitě mládeže by vždy měly vyžadovat respektování základních práv dětí a mladistvých a mít k nim odlišný přístup než k dospělým, jelikož ne vždy si děti a mladiství dokážou naplno uvědomit důsledky svého jednání a nést za ně případnou odpovědnost.

Pojem prevence je synonymem slova předcházení. Mimo jiné bývá spojován se vznikem nějakého negativního jevu. Vedle represe je prevence kriminality součástí trestní politiky. Narozdíl od ní představuje preventivní politika ofenzivní strategii kontroly kriminality, založené na nerepresivních prostředcích. (MVCR, 2015)

„Trestní represe se zaměřuje na důsledky kriminogenního vývoje, zatímco předmětem pozornosti prevence jsou samostatné kriminogenní faktory. Oproti trestní represí se prevence jeví často jako účinnější a méně nákladná a bezesporu i více perspektivní.“⁵¹

V České republice se angažuje mnoho různých subjektů v prevenci kriminality, včetně ministerstev, Policie ČR, městské policie, krajů, obcí a dalších. V oblasti prevence kriminality mládeže hrají dle autora práce klíčovou roli Policie ČR a Ministerstvo vnitra. Tyto instituce realizují projekty zaměřené na prevenci kriminality mládeže v celém území České republiky.

Nedílnou součástí prevence sociálně patologických jevů jsou opatření směřující k cílové skupině mladistvých. Prevenci kriminality mládeže lze chápat jako proces, který je důležité nezanedbat, neodkládat a začít s ním již od útlého věku dítěte.⁵² *„Základem úspěchu prevence kriminality mládeže je její včasné a dlouhodobé působení.“⁵³*

Na vykonávání prevence kriminality mládeže se účastní celá řada subjektů. Jednotlivci i instituce. Jedná se především o ministerstva, obce, zájmová sdružení občanů, nadace, apod.

⁵¹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., 2. vyd., Praha, ASPI Publishing, 2004, 451 s., ISBN: 80-7357-026-2

⁵² ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2

⁵³ tamtéž

Jejich působení je třeba koordinovat. Nedostatek koordinace může mít za následek překrývání preventivních aktivit, a také jejich úplnou absenci v určité oblasti. Avšak pro úspěšné omezení kriminality mládeže se za nejdůležitější prvek považuje rodina a škola. (MVCR, 2016)

Preventivní programy realizované v rámci prevence kriminality jsou zaměřeny, především na:

- snižování majetkové a násilné kriminality,
- snížení rizikových sociálně patologických jevů,
- omezování příležitostí k páčání trestné činnosti,
- zvyšování pravděpodobnosti dopadení.⁵⁴

„Zákon č. 2018/2003 Sb. předpokládá, že prostředky trestního práva budou řešeny pouze takové případy asociálního či antisociálního vývoje, které se nepodaří v zárodku ovlivnit, když ne ve vlastní rodině, tak prostředky široce koncipovaného preventivního systému.“⁵⁵

Důležitou složkou prevence kriminality mládeže je Systém včasné intervence, který představuje komplexní informační platformu zaměřenou na téma kriminality mládeže. Tento projekt byl zahájen v České republice v roce 2000 a umožňuje sociálním, zdravotním, justičním a školským orgánům spolupracovat s Policií ČR při systematické práci s jedinci a rodinami ohroženými kriminalitou. Hlavním cílem je propojit všechny relevantní instituce zabývající se problematikou mladistvých a podpořit využívání programů, které míří k rehabilitaci mladistvých a jejich odklonu od trestního systému. Je však důležité, aby tyto programy účinně fungovaly, je-li rodina mladistvého ochotna se aktivně zapojit a spolupracovat na nápravných opatřeních. (OSN, 2006)

4.1 Dělení prevence podle objektu

Primární prevence – je zaměřena na všechny obyvatele, ať už na dospělé či děti. Zahrnuje výchovné, volnočasové, osvětové, vzdělávací a poradenské aktivity zaměřující se hlavně na nejširší veřejnost. Značná pozornost je věnována pozitivnímu ovlivňování hodnot u dětí a

⁵⁴ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2

⁵⁵ VEČERKA, K, a kol., Ohrožená mládež mezi prevencí a represí, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 186 s., ISBN: 978 – 80 – 7338 – 118 -9

mládeže. Primární prevenci realizuje zejména rodina či škola, Policie ČR nebo jednotlivé obecní policie. (MVCR, 2016)

Sekundární prevence – vztahuje se na konkrétní rizikové skupiny obyvatelstva, přesněji vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. a na kriminálně rizikové sociální i situační prostředí. (MVCR, 2016) V případě mládeže se zabývá těmi dětmi a mladistvými, kteří vykazují značnou pravděpodobnost, že se stanou pachateli trestné činnosti nebo jsou ohroženi sociálně patologickými jevy, jako je gamblerství, nezaměstnanost, záškoláctví, prostituce či vandalismus.⁵⁶

Terciární prevence - představuje resocializační opatření zaměřující se na ty, kteří trestný čin již spáchali, na lokality, které již byly hojně postiženy kriminalitou, a na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů. S ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit jsou tyto oblasti především záležitostí 39. pracovníků resortu Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti, případně Ministerstva vnitra. V rámci terciární prevence je také klíčové ukládání a výkon trestů a ochranných opatření či zavádění sociální práce do trestní justice. (MVCR, 2016)

V České republice je prevence kriminality organizována na 3 úrovních:

- 1) Na meziresortní úrovni – důležitost meziresortní spolupráce spočívá především vytvářet kvalitní preventivní politiku ze strany vlády a koordinace jednotlivých resortů, které mají své zastoupení v Republikovém výboru pro prevenci kriminality.
- 2) Na resortní úrovni – programy prevence jsou vytvářeny v rámci věcné působnosti jednotlivých ministerstev, přidávají do jejich práce nové přístupy a trendy. Ministerstva mají také v kompetencích vytváření nové příslušné legislativy v oblasti prevence kriminality.
- 3) Na místní úrovni – jsou zde zapojeny kraje, obce, neziskové organizace, policie a případně další instituce v krajích či obcích. Systém prevence kriminality na místní úrovni má za úkol především rozdělit působnost v oblastech sociální a situační prevence v rámci dobré znalosti a informovanosti o místních podmínkách, potřebách a možnostech a reagovat tak na místní situaci na základě místní působnosti na svém území. (MVCR, 2016)

⁵⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2

4.2 Subjekty podílející se na prevenci kriminality mládeže

Mnoho různých subjektů se aktivně angažuje v prevenci kriminality. Mezi tyto subjekty patří rodina, školy a pedagogové, média, policie, probační služba, poradny pedagogicko-psychologické, a také různé zájmové organizace, občanské iniciativy a nadace. Všichni tito aktéři, ačkoli možná v různé míře, přispívají k prevenci kriminality mládeže.

S ohledem na to, že neexistuje žádný závazný zákon či program, který by jasně stanovil pravomoci jednotlivých subjektů, je klíčové, aby tyto subjekty spolupracovaly a aby si navzájem nepřekrývaly své činnosti při provádění preventivních aktivit. Tímto způsobem se zabezpečí, že výsledná efektivita těchto opatření nebude snížena a že nedojde k nežádoucím následkům. Absence jasného zakotvení systému prevence a pravomocí jednotlivých subjektů v současném právním rámci je problematická.

4.3 Vývoj a statistiky prevence vůči kriminalitě mládeže v Trutnově

V rámci vzrůstajícího významu oblasti prevence kriminality byla v roce 2014 vytvořena na základě strategického plánu města **pozice koordinátora prevence kriminality**, který zastřešuje práci jednotlivých složek v oblasti prevence kriminality na území spravované městem Trutnovem. Jde o organizace odborů města, hlavně sociálního odboru a městské policie, státní organizace, mezi které především patří úřad práce, probační a mediační služba, pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče, Policie ČR. Nedílnou složkou jsou nestátní neziskové organizace působící v Trutnově-RIAPS, Charita Trutnov, Most k životu, domovy pro seniory, domovy s pečovatelskou službou a další organizace podílející se svou činností na prevenci kriminality města.

Cílem politiky prevence kriminality města Trutnova je:

- snížení míry a závažnosti trestné činnosti,
- zvýšení pocitu bezpečnosti občanů,
- minimalizace podmínek pro páčání kriminality
- začlenění prevence kriminality mezi priority v oblasti organizace a řízení města

- zajištění spolupráce všech zainteresovaných organizací
- zajištění finančních prostředků pro realizaci projektů prevence kriminality
- posilování právního vědomí občanů
- informovanost občanů a jejich aktivního zapojení v oblasti prevence kriminality

V roce 2015 byla ustanovena pracovní skupina prevence kriminality pro město Trutnov, složená z odborných zástupců jednotlivých složek veřejné správy a neziskových organizací, Policie ČR a dalších organizací podílejících se na činnosti v oblasti prevence kriminality ve městě Trutnově. Snahou je sblížení a vyšší spolupráce pro komplexní řešení problematiky v oblasti prevence kriminality.

Z informací vyplývá, že práce v oblasti prevence kriminality je poměrně dobře nastavena, vzhledem k velkému množství programů jednotlivých organizací, které se na ní podílejí. Dle jednotlivých příspěvků a potřeb byly zjištěny priority, kterými by bylo možno přispět ke zlepšení stávající situace. Problémem se může jevit velký rozsah, který vzhledem k působnosti jednotlivých organizací a případného čerpání z různých zdrojů a ministerstev může způsobit značnou roztržičnost práce a vzhledem k čerpání jednotlivých dotačních titulů často nelze provést její komplexní provázanost, a tím docílit ucelenosti řešení při zapojení všech zúčastněných stran. Ty se tak mohou podílet na případných projektech pouze jako dobrovolníci, jelikož jejich vlastní pracovní činnost by mohla ohrozit nebo být v rozporu při práci na programech jiných institucí.

I přes tyto problémy je činnost pracovní skupiny úspěšná, především v předávání případných informací a zjišťování potřeb jednotlivých subjektů. Za další pozitivum pro práci v oblasti prevence kriminality lze považovat opravdu dobrou a účinnou spolupráci Policie České republiky, především Obvodního oddělení Trutnov, ale i dalších oddělení PČR s Městskou policií Trutnov, a to i v místech, kde má Městská policie Trutnov uzavřenou veřejnoprávní smlouvu s dalšími obcemi. Základní rámec spolupráce je nastaven Koordinační dohodou mezi Městem Trutnovem a Policií České republiky.

Je však velmi příznivé, že spolupráce jde často i za rámec této dohody, už jen proto, že Městská policie Trutnov měla v roce 2015 uzavřeno 11 veřejnoprávních smluv na zajištění výkonu

činnosti s dalšími obcemi a v roce 2016 tento počet stoupl na 18. Přímo ve městě Trutnově byly vybudovány dvě nové služebny městské policie v Poříčí a Horním Starém Městě v návaznosti na práci místně příslušných okrskářů pro zajištění efektivnější práce právě především v oblasti prevence kriminality a předcházení trestné činnosti.

V 90. letech se prevence ve školách zaměřovala na opatření jako bylo zamykání objektů, služba u dveří a zapisování návštěv. Při prevenci u Policie ČR byly zavedeny semináře na ZŠ pro žáky i pedagogy, zřízení mravnostního oddělení, rozšíření OSPOD, kamerové záznamy, informační letáky o bezpečnosti a projekty prevence. Současné problémy v oblasti prevence zahrnují užívání HHC a stimulantů, nástup šikany a kyberšikany.

5 Praktické řešení prevence kriminality mládeže ve školách v Trutnově

Jedním z praktických řešení prevence kriminality mládeže ve školách v Trutnově může být implementace komplexního programu zaměřeného na vzdělávání, podporu a zapojení studentů, pedagogického sboru a rodičů. Některá možná opatření zahrnují:

Vzdělávací programy o právech a povinnostech: Školy mohou provádět vzdělávací aktivity, které studenty informují o právech a povinnostech, včetně právních následků trestné činnosti.

Workshopy a semináře o řešení konfliktů: Školy mohou pořádat workshopy a semináře zaměřené na rozvoj dovedností v oblasti řešení konfliktů, komunikace a sociálních interakcí.

Podpora pro studenty s rizikovým chováním: Školy mohou poskytovat individuální podporu a intervenční programy pro studenty s rizikovým chováním, včetně poradenství, mentoringu a terapeutických služeb.

Zapojení rodičů: Školy mohou spolupracovat s rodiči a rodinnými poradci, aby poskytovaly podporu a prostor pro diskusi o prevenci kriminality a podpořily pozitivní výchovné prostředí doma.

Bezpečnostní opatření na školních prostranstvích: Zlepšení bezpečnostních opatření na školních prostranstvích může pomoci v prevenci konfliktů a trestné činnosti.

Sociální a emocionální vzdělávání: Integrace prvků sociálního a emocionálního vzdělávání do vzdělávacího programu může pomoci studentům rozvíjet dovednosti, jako je empatie, sebereflexe a kontrola emocí, což může snížit riziko antisociálního chování.

Tato opatření by měla být součástí komplexního přístupu ke kriminalitě mládeže, který zahrnuje spolupráci s dalšími aktéry, jako jsou místní autority, policejní složky a neziskové organizace, a pravidelné monitorování účinnosti a úspěšnosti preventivních programů.

5.1 Regionální institut ambulantních psychosociálních služeb Trutnov (RIAPS)

Tato instituce nazývaná ve zkratce RIAPS je organizační jednotkou Sdružení ozdraven a léčeben Trutnov. Jde o příspěvkovou nestátní neziskovou organizaci (NNO) jejímž zřizovatelem je Královéhradecký kraj. Svým rozsahem patří k nejvýznamnějším organizacím v oblasti prevence kriminality a má pět základních samostatných oddělení: Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež je provozováno prostřednictvím klubu Shelter s cílem eliminovat sociálně patologické chování dětí a mládeže vytvořením alternativ volného času, poskytnutím sociálního poradenství, sociálního učení a další potřebné kontaktní služby. Vše formou běžných činností, her a zájmových aktivit. Jde o sociální službu, která je zdarma v anonymní formě. Hlavním smyslem je poskytnutí bezpečného prostoru pro cílovou skupinu dětí a mládeže ve věku od 6–26 let. Kontaktní centrum pro osoby starší patnácti let závislé či ohrožené závislostí na drogách či alkoholu mimo tabáku na principech dobrovolnosti, anonymity. Jde o služby především pro uživatele jak na kontaktním místě, tak terénních pracovištích v programu Harm reduction – výměnný program injekčních stříkaček, informační servis, drobné ošetření, zdravotnický materiál, hygienický servis (sprcha, praní prádla), potravinový servis, testování na choroby (HIV, hepatitida B, C, syfilis), těhotenský test, asistence, konzultace, krizové intervence, poradenství. Dále sběr a likvidace pohozených injekčních stříkaček, besedy, monitoring celkového stavu. Hlavním cílem je navázání a udržení kontaktu s uživateli drog v návaznosti na sociální práci v této oblasti se snahou o vzájemnou spolupráci s klientem předcházet či eliminovat zdravotní a sociální dopady.

5.2 Probační a mediační služba ČR, středisko Trutnov (PMS)

Služba je řízena Ministerstvem spravedlnosti ČR a má ve své kompetenci rozsáhlou odbornou činnost. Mezi tyto činnosti patří pomoc obětem trestných činů, mediace, speciální probační programy pro děti a mladistvé, obecně prospěšné práce jako alternativu trestu, příprava na podmíněčné propuštění z výkonu trestu (PAROLE), probační dohled uložený soudem, dohled nad trestem domácího vězení a zákazu vstupu.

Z programů lze vyzdvihnout probační program P.U.N.K.T. rodina, se zohledněním principů restorativní justice, zaměřený na pachatele trestné činnosti ve věku 15–18 let k vytvoření jejich sebereflexe a důsledcích jejich provinění s cílem zvládnání rizikových situací. V roce 2014 mělo středisko celkem 324 případů oproti roku 2012, kdy středisko řešilo 438 případů. Bilanční zpráva PMS střediska Trutnov za rok 2015 k této věci uvádí: „Do roku 2012 patřilo středisko PMS Trutnov k nejvíce zatíženým střediskům ve Východočeském kraji. Vysokou kriminalitu můžeme přičíst k nejvyšší nezaměstnanosti, která na Trutnovsku je, drsné krajině Podkrkonoší i vysokému počtu ústavů pro nezletilé a mladistvé. (Bilanční zpráva Probační a mediační služby do roku 2015, středisko Trutnov)

5.3 Pedagogicko- psychologická poradna, pracoviště Trutnov

Jde o školské pedagogické zařízení pro děti mládež Královéhradeckého kraje. Hlavní činnost vychází z potřeb zajištění primární prevence u dětí a mládeže: - posouzení vývoje dětí předškolního věku - psychologické a speciálně pedagogické vyšetření - poradenské služby pro žáky se školním rizikem vzniku problémů v osobním či sociálním vývoji.

Všechny tyto aktivity jsou následovány doporučením další práce a vzdělávání pro klienty, aby byla zajištěna prevence sociálně patologických jevů a provedena potřebná opatření. Kromě toho se provádí krizová intervence, poskytuje se rodinné poradenství, mediace, psychoterapeutická podpora, individuální poradenství a také přednášky a lektorská činnost.

5.4 Policie České republiky (PČR), Územní odbor Trutnov

Úkolem PČR je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. V oblasti prevence kriminality uskutečňuje programy prostřednictvím pracovníků prevence dle místa působnosti. V případě Územního odboru Trutnov jde o území celého okresu Trutnov, který je rozdělen na jednotlivá obvodní oddělení. Tyto pověřené osoby realizují přednášky pro žáky škol a informační přednášky pro osoby, které

jsou více ohroženy specifickou trestnou činností (např. senioři), zprostředkovávají informace o možnostech a způsobech ochrany majetku, zásadách bezpečného chování apod.. Informovanost a obezřetnost je důležitý nástroj prevence kriminality, proto jsou besedy a přednášky aktualizovány dle potřeb cílové skupiny. Aktuálním tématem je pomoc obětem trestných činů, která je vykonávána ve spolupráci s poradnami neziskové organizace Bílý kruh bezpečí. V rámci programu prevence je mezi obvodním oddělením PČR a městem Trutnovem uzavřena koordinační dohoda o vzájemné spolupráci a předávání informací potřebných ke zlepšení činnosti obou stran. Zástupci PČR se také pravidelně účastní Komise pro bezpečnost a pořádek města Trutnova, kde se konzultují možnosti u jednotlivých problémů bezpečnosti, pořádku a dopravní situace ve městě a hodnotí případná bezpečnostní rizika při pořádání kulturních a sportovních akcích i veřejných shromážděních.

5.5 Městská policie Trutnov

Městská policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku a v rámci svých zákonných oprávnění přispívá, dohlíží nebo se spolupodílí na opatření k zajištění bezpečí a pořádku na území obce, kde byla zřízena či v obcích, se kterými má uzavřenou veřejnoprávní smlouvu. K této činnosti patří i prevence kriminality, která vychází už ze samotné přítomnosti strážníka na ulici. Poskytuje informace občanům, účastní se akcí prevence kriminality, např. Den integrovaného záchranného systému, Preventivně dopravní akce pro děti ZŠ, atd..

Uskutečňuje přednášky a besedy pro děti, seniory i další skupiny zájemců. Konkrétně pro děti mateřských škol a dětí I. stupně ZŠ jsou přednášky zaměřené na dopravní výchovu, chování dětí v provozu na pozemních komunikacích, obecná bezpečnostní rizika a přivolání pomoci. Pro děti II. stupně základních škol, středních škol a učilišť jsou přednášky zaměřeny na základy právního vědomí, vandalismus, šikanu, kyberšikanu, sprejerství a dopravní výchovu.

MP Trutnov je důležitým článkem především v situační prevenci, jelikož disponuje rozsáhlým městským kamerovým dohledovým systémem (MKDS) a předává potřebné informace strážníkům ve výkonu služby, PČR, případně dalším složkám integrovaného záchranného systému nebo příslušným úřadům. Je důležitým preventivním opatřením pro zajištění pořádku, ochrany osob a majetku, dopravní situace a pocitu bezpečí pro občany města. Umožňují okamžitou reakci na případný rizikový stav a případně se informace dají využít jako důkazní materiál při následném řízení.

6 Zamyšlení autora nad alternativními možnostmi prevence kriminality mládeže

Ze zpráv shrnutých v bezpečnostní analýze, která se opírá především o statistická data policie ČR, úřadu práce a městské policie pro oblast veřejného pořádku a bezpečnosti města Trutnova lze jednoznačně vyvodit, že město Trutnov globálně zaznamenává postupný trvalý pokles nápadu trestné činnosti ve sledovaných ukazatelích.

Aktivita vzniklé z nové koncepce prevence kriminality by měly přispět k realizaci preventivní politiky města Trutnova a měly by tak celkově přispět k dalšímu snižování trestné činnosti. Je zřejmé, že se jedná o dlouhodobou metodickou činnost, u které je potřebná vysoká odborná znalost v kombinaci s erudovanými praktickými znalostmi pro získání dostatečné podpory potřebné pro konzultační a finanční zabezpečení k uskutečnění plánů a programů prevence kriminality.

Od roku 2012 klesla kriminalita v rámci obce s rozšířenou působností z celkového počtu 1462 o více než 200 trestných činů a přímo ve městě Trutnov z počtu 783 na číslo 685, tedy téměř o sto trestných činů. I přes tyto pozitivní informace zůstává naše územní oblast jako jedna s nejvyšším indexem kriminality přepočtem na obyvatele v Královéhradeckém kraji, i když z celorepublikového pohledu patříme spíše k průměru. Tento index je ovlivněn také kriminalitou spojenou s Trutnovskem jako příhraniční oblastí a dále turistickou destinací Krkonoš. Zaznamenáváme ovšem stále vysoké číslo a nárůst v kriminalitě a průvodních sociálně patologických jevů v drogové oblasti. Stoupají trestné činy a přestupky buď přímo související nebo ovlivněné návykovou látkou (například řízení vozidla), ale i výroba distribuce a prodej těchto zakázaných látek je dle získaných poznatků značně rozsáhlá. S tím souvisí i přímé ohrožení rizikových skupin, především dětí a mládeže. S ohledem na své kompetence a možnosti lze říct, že jednotlivé organizace dotčené k řešení úkolů ve vztahu k prevenci kriminality v rámci svého působení na území Trutnovska dobře spolupracují. Samozřejmě tato spolupráce by mohla být širší a komplexnější. Sestavená pracovní skupina složená z odborníků, jejichž činnost zasahuje i do oblasti prevence kriminality, má snahu zajistit aktivní multidisciplinární přístup v otázkách prevence. Jednotliví účastníci skupiny zjišťují, analyzují

a řeší problémy vztahující se k jejich praxi a mohou tak předávat informace a spolupracovat při řešení otázek prevence kriminality. Nezbytné pro splnění stanovených úkolů je zapojení široké veřejnosti, zajištění dostatečné informovanosti, zjištění potřeb v návaznosti na akceptaci jejich zpětného ohlasu a podpory. Cílem je zabezpečit realizaci stanoveného plánu. V rámci kompetencí a profinancování jasně stanovit aktivity a kvalitní evaluaci dosáhnout zefektivnění vzájemné spolupráce, a tím přínosu v oblasti prevence kriminality. Je nezpochybnitelné, že kontinuální zajištění preventivních aktivit přináší výsledky při působení na cílové skupiny, které se nejvíce stávají potencionálními či reálnými oběťmi nebo přímými pachateli trestné činnosti.

Níže uvedené alternativní možnosti by mohly přinést nové perspektivy a přístupy k prevenci kriminality mládeže, které by mohly být účinné a vhodné pro specifické potřeby a prostředí ve městě Trutnově.

Komunitní zapojení: Zvážit, jak efektivně zapojit místní komunitu do preventivních aktivit, včetně spolupráce s neziskovými organizacemi, církvemi, dobrovolníky a dalšími institucemi.

Restorativní justice: Přemýšlet o zavedení programů restorativní justice ve školách, které by se zaměřovaly na obnovu škody, nápravu chybějícího sociálního vztahu a vytváření prostoru pro dialog mezi pachatelem, obětí a komunitou.

Mentoring a peer-to-peer programy: Zvážit využití mentoringových programů, které by poskytovaly podporu a vedení mladým lidem, a peer-to-peer programy, které by povzbuzovaly pozitivní vliv mezi vrstevníky.

Alternativní volnočasové aktivity: Přemýšlet o poskytování a podpoře alternativních volnočasových aktivit pro mladé lidi, které by nabízely zábavné a vzdělávací možnosti mimo rámec rizikových situací spojených s kriminalitou.

Prevence skrze vzdělávání rodičů: Uvažovat o poskytování školení a podpory pro rodiče, aby byli lépe vybaveni pro vedení a podporu svých dětí a posílení pozitivních rodinných vztahů.

Technologické nástroje: Zhodnotit možnosti využití moderních technologií, jako jsou mobilní aplikace nebo online platformy, k poskytování informací, podpory a intervencí pro mladé lidi ohrožené kriminalitou.

Závěr

Bakalářská práce s názvem Kriminalita mládeže a její prevence v Trutnově byla rozdělena do teoretické části popisující kriminalitu mládeže a skládající se z podkapitol Vymezení základních pojmů, Specifické znaky trestné činnosti, Specifické vývojové problémy dospívajících, Motivy páchaní trestné činnosti, Struktura trestné činnosti mladistvých, Příčiny kriminality mladistvých. V praktické části se autor zabýval problematikou kriminality mládeže v Trutnově v časovém sledu od 90. let po současnost.

Cílem bakalářské práce bylo shrnout a porovnat informace o měnící se kriminalitě mládeže v Trutnově od 90. let po současnost, určit okolnosti, díky kterým se kriminalita mění a zdali byla prevence v průběhu tohoto období dostačující. Najít účinná řešení prevence kriminality s postupující moderní dobou. Na základě analýzy dat se autorovi podařilo zjistit, že kriminalita mládeže ve městě Trutnov má klesající tendenci. Všechna data byla poskytnuta pracovníky Obvodního oddělení města Trutnov, se kterými je autor v kontaktu. Autor se zamyslel nad alternativními možnostmi prevence kriminality mládeže a navrhl několik možností. Co se týká návrhů problematice prevence kriminality mládeže, autor by doporučil např. komunitní zapojení, zavedení programů restorativní justice ve školách, mentoring a peer-to-peer programy, alternativní volnočasové aktivity, prevenci skrze vzdělávání rodičů nebo např. zvážit možnost využití technologických nástrojů.

V Trutnově je prevence kriminality mládeže zásadním tématem, a proto je důležité sledovat její vývoj a statistiky k posouzení účinnosti preventivních opatření. V průběhu posledních let bylo v Trutnově implementováno několik programů a iniciativ zaměřených na prevenci kriminality mládeže. Tyto programy zahrnují spolupráci s místními školami, sociálními službami, policií a neziskovými organizacemi.

Statistiky týkající se kriminality mládeže v Trutnově ukazují určitý pokles míry mládežnické kriminality, což může být důsledkem úspěšných preventivních opatření. Tyto statistiky zahrnují snížení počtu trestných činů spáchaných mladými lidmi, pokles počtu mladistvých, kteří jsou zapojeni do recidivy, a zlepšení společenského klimatu ve školách a veřejných prostranstvích.

V Trutnově se v posledních letech věnuje značná pozornost prevenci kriminality mládeže, přičemž sledování vývoje a statistik je klíčové pro posouzení úspěšnosti a účinnosti těchto opatření.

Statistiky ukazují, že díky intenzivním preventivním programům a spolupráci s komunitou došlo ke snížení míry mládežnické kriminality v Trutnově. To lze přičíst různým faktorům, včetně zapojení místních autorit, policie, škol a neziskových organizací.

Prevence kriminality mládeže v Trutnově zahrnuje širokou škálu opatření, jako jsou vzdělávací programy ve školách, sportovní a volnočasové aktivity pro mládež, poradenství a podpora pro rodiny, a také policejní patroly a dohled v problematických oblastech. Vývoj těchto programů je monitorován prostřednictvím pravidelného sběru dat a statistik o trestné činnosti mládeže, a na základě těchto informací jsou upravovány a zdokonalovány strategie prevence.

Díky tomuto přístupu a systematickému monitorování se očekává pokračující úspěch v snižování kriminality mládeže a zlepšování bezpečnosti a kvality života v Trutnově.

Výsledky a poznatky získané zpracováním této bakalářské práce poskytují souhrnný pohled na problematiku kriminality mládeže a její prevenci. Autor práce si cení toho, že v rámci přímé komunikace s respondenty se podařilo shromáždit určité množství názorů, patřičně členěných a zpracovaných a tyto názory poskytují hodnotnou zpětnou vazbu k danému tématu.

Seznam použitých zdrojů

ČÍRTKOVÁ, L., Forezní psychologie, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013, 424 s., ISBN: 80-86473-86-4

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.

HOLCR Květoň. Kriminologie. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-27-1.

CHMELÍK, J., Trestná činnost mládeže a páčána na mládeži, 2. vyd., Praha, Policie ČR, Úřad vyšetřování pro Českou republiku, 1998, 122 s.

JEDLIČKA, R, a kol, Děti a mládež v obtížných životních situacích – nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úloh pomáhajících profesí, Themis, 2004, 478 s., ISBN: 80 – 7312 – 038 - 0

KRAUS, B., HRONCOVÁ, J., Sociální patologie, Hradec Králové, Gaudeamus, 2007, 326 s., ISBN: 978-80-7041-896-3

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky. V Praze: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., Vývojová psychologie, 2. vyd., Praha, Grada Publishing, a.s., 2006, 368 s., ISBN:978-80-247-1284-0

MACEK, P., Adolescence, 2. vyd., Praha, Portál, s. r. o., 2003, 111 s., ISBN: 80 – 7178 – 747 - 7

MAREŠOVÁ, A. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. 124 s. ISBN 978-80-7251-483-0.

MAREŠOVÁ, A. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. 154, 33 s. ISBN 80-86008-34-7.

MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada Publishing, 2015. 190 s. ISBN 978-80-247-5309-6.

MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., Mládež a delikvence, Praha, Portál, s.r.o., 2011, 336 s., ISBN: 978-80-7367-825-8

NAKONEČNÝ, M., *Základy psychologie*, Praha, Academia, 2002, 590 s., ISBN: 80-200-0689-3

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., 2. vyd., Praha, ASPI Publishing, 2004, 451 s., ISBN: 80-7357-026-2

NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 9788073573768.

PROCHÁZKA, M., *Sociální pedagogika*, Praha, Grada Publishing, a.s., 2012, 202 s., ISBN: 978-80-247-3470-5

SBORNÍK PŘEDNÁŠEK *Dětské oběti hracích automatů v rámci cyklu „Hledáme lék na dětskou kriminalitu“*. Brno: Sdružení přátel Jaroslava Foglara, 1997. 24 s.

SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. ISBN 978-80-86708-81-2.

VÁLKOVÁ, Helena, KUČTA, Josef, HULMÁKOVÁ, Jana et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019. 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3.

VEČERKA, K, a kol., *Ohrožená mládež mezi prevencí a represí*, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 186 s., ISBN: 978 – 80 – 7338 – 118 -9

VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Praha: Grada, 2016. Psyché. ISBN 978-80-247-4849-8.

VICHLENDÁ, Milan a Ivan KRČEK. *KRIMINOLOGIE* [online]. Karviná, 2011 [cit. 2024-01-14]. Dostupné z: <https://www.sosoomzlin.cz/media/skripta/kriminologie.pdf>. Studijní opora. Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o.

ZÁŠKODNÁ, H. *Sociální deviace dětí a mládeže*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 1998. 94 s. ISBN 80-7042-519-9.

ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. 1. Praha 9: Armex Publishing s.r.o, 2004, 144 s. ISBN 80-86795-05-5.

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2002, 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

Ostatní zdroje

Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi. Praha: Praha: Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 1993; Policie ČR; Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality. sv. 3/2007, Holas, J., Večerka, K., Základní rysy delikvence mladistvých v ČR, ISSN 12109150

Seznam zkratk

OO – obvodní oddělení

PČR – Policie České republiky

MP – Městská policie

MKDS – Městský kamerový dohledový systém

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 Pachatelé trestné činnosti za OO PČR Trutnov 2012-2014

Graf č. 1 Vývoj kriminality dětí, mládeže a mladistvých v ČR a okrese Trutnov za období 2017–2019

Graf č. 2 Rok 1995, Mladiství, Násilné činy

Graf č. 3 Rok 1995, Mladiství, Krádeže vloupáním

Graf č. 4 Rok 1995, Mladiství, Krádeže prosté

Graf č. 5 Rok 2000, Mladiství, Násilné činy

Graf č. 6 Rok 2000, Mladiství, Krádeže vloupáním

Graf č. 7 Rok 2000, Mladiství, Krádeže prosté

Graf č. 8 Rok 2005, Mladiství, Násilné činy

Graf č. 9 Rok 2005, Mladiství, Krádeže vloupáním

Graf č. 10 Rok 2005, Mladiství, Krádeže prosté

Graf č. 11 Rok 2010, Mladiství, Násilné činy

Graf č. 12 Rok 2010, Mladiství, Krádeže vloupáním

Graf č. 13 Rok 2010, Mladiství, Krádeže prosté

Graf č. 14 Rok 2015, Mladiství, Mravnostní činy

Graf č. 15 Rok 2015, Mladiství, Krádeže vloupáním

Graf č. 16 Rok 2015, Mladiství, Krádeže prosté

Graf č. 17 Rok 2020, Mladiství, Násilné činy

Graf č. 18 Rok 2020, Mladiství, Krádeže vloupáním

Graf č. 19 Rok 2020, Mladiství, Krádeže prosté